

Управління культури і туризму
Черкаської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад «Обласна універсальна наукова
бібліотека імені Тараса Шевченка»
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

Серія «Черкащини славетні імена»

Невтомний робітник на рідній ниві

Василь Миколайович Доманицький

Науково-допоміжний
біобібліографічний покажчик

Невтомний робітник на рідній ниві

Василь Миколайович Доманицький

Науково-допоміжний
біобібліографічний покажчик

(До 100-річчя від часу смерті)

УДК 016:821.161.2
ББК 91.9:72

Д 66 Невтомний робітник на рідній ниві: Василь Миколайович Доманицький (до 100-річчя від часу смерті) [Текст]: наук.-допом. біобібліогр. покажч. / уклад.: Л.Т.Демченко, Н.В.Адешелідзе. – Черкаси: Чабаненко Ю.А., 2010. - 76 с.

Автор вступної статті та науковий редактор **В.Т.Поліщук**, доктор філології, професор, член Національної спілки письменників України

Укладачі: **Л.Т.Демченко**
Н.В.Адешелідзе

Редактор **Г.С.Круглякова**

Відповідальний за випуск **Л.П.Капкаєва**

Комп'ютерний набір: **Л.Радиш**
О.Білецька

Від укладачів

У 2010 році виповнюється 100 років з дня смерті нашого земляка Василя Миколайовича Доманицького.

Літературознавець, критик, перекладач, фольклорист, історик, археолог, бібліограф, економіст, здібний редактор, популяризатор і навіть історик медицини в Україні – такі грані творчості В.Доманицького.

Черкаська обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка, кафедра української літератури та компаративістики Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького є авторами науково-допоміжного біобібліографічного покажчика «Невтомний робітник на рідній ниві: Василь Миколайович Доманицький».

Відкривається видання науковою статтею доктора філології, професора, члена Національної спілки письменників України Володимира Поліщука «Імперативи Василя Доманицького До 100-річчя з дня смерті подвижника».

Бібліографічна частина складається з трьох розділів: «Праці Василя Доманицького», «Життя та діяльність Василя Доманицького» та «Допоміжні покажчики».

Перший розділ включає творчі доробки В.М.Доманицького, які згруповано за відповідними підрозділами згідно його різнобічної діяльності. У кожному підрозділі праці розміщено в хронологічному порядку, а в межах року на початку подаються окремі видання, потім публікації в збірниках та періодичних виданнях.

Другий розділ вміщує матеріали про життя та науково-творчу діяльність вченого, яка згрупована за відповідними підрозділами. Зокрема, в підрозділі, до якого входять матеріали до його біографії, окремо виділено відгуки видатних діячів української культури на смерть В.Доманицького. Окремими підрозділами подаються

публікації про багату різножанрову спадщину вченого та його дружні стосунки з прогресивними людьми його часу. В підрозділах матеріали розміщено в алфавітному порядку авторів і назв.

Третій розділ складається із допоміжних покажчиків: «Іменний покажчик», «Псевдоніми і криптоніми В. Доманицького», «Географічний покажчик», «Покажчик переглянутих періодичних видань» і «Змісту».

При підготовці науково-допоміжного біобібліографічного покажчика використано державні літописи книг, журнальних та газетних статей, фонди Черкаської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Тараса Шевченка, матеріали кафедри української літератури та компаративістики Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, бібліографічні посібники: Палієнко, М.Г. «Киевская старина» (1882-1906): сист. покажч. змісту журналу / Марина Палієнко. – К.: Темпора, 2005. – 608 с.; Ясінський, Б. Літературно-науковий вістник: покажч. змісту. Т.1-109 (1898-1932) / Ясінський Богдан. – К.: Смолоскип, 2000. – 544 с.; Бібліографія записок наукового товариства імені Шевченка. Т.1-ССХL (1892-2000) / уклад. Василь Майхер. – Л., 2003. – 742 с.

Використано також інформаційні ресурси Інтернет.

Добір матеріалів закінчено у серпні 2010 року.

Покажчик розрахований на наукових працівників, викладачів вузів, аспірантів, студентів, працівників бібліотек.

Імперативи Василя Доманицького До 100-річчя з дня смерті подвижника

1910 рік для української літератури й культури позначився принаймні двома важкими втратами: 6 травня помер Борис Грінченко, а 11 вересня – інший жертвний працівник на ниві українського відродження Василь Доманицький. Перший прожив 46 років, другий – 33... Вони були знайомі, робили одну справу, і хворобу мали одну – сухоти, яка так дочасно звела їх у могилу. Коли помер Василь Доманицький, то його побратими-сучасники пов'язували цю втрату з утратою Грінченка: «Знов свіжа могила... Знов упав у перших лавах один з найкращих, найсміливіших борців з народною темнотою й занепадом» (В. Липинський). Схоже читаємо й у щоденнику Євгена Чикаленка: «Помер В. Доманицький! Нема у мене й слів, щоб висловити той жаль, що лежить у мене на серці. Хто особисто знав цю чисту і святу людину, цього безкорисного й дійсно невтомного робітника на нашій ниві, той мене зрозуміє...»

Минає сто літ од часу смерті Василя Доманицького. Варто його згадати, варто повернути його багату спадщину...

* * *

Понад сто років тому в одній із численних своїх "шевченківських" розвідок, яка мала доволі симптоматичну назву "Наші обов'язки до пам'яті великого поета", Василь Доманицький зазначав: "Культурність нації у значній мірі виявляється в тому, як шанує нація своїх найкращих синів, апостолів правди і науки, діячів національного відродження. Коли прикласти цю міру до нас, то невелика честь та похвала на долю нам випаде" [1, с. 1]. Далі ж аргументує свою думку прикладами нашої національної інертності й байдужості, котрі чи не найвиразніше виявились у ставленні до пошанування "найбільшої слави нашої, всесвітнього поета Т. Г. Шевченка", чий сорок шість

років із дня смерті минули тоді. До цього означеного Доманицьким універсального морального (чи й національно-морального) імперативу, який у нас незрідка проявляється на рівні ментальності, учений повертається і в ряді інших своїх писань... Нині ж, у рік століття з часу смерті самого Доманицького, можемо вкотре згадати зацитовану його тезу щодо культурності нації, застосувавши її вже з приводу майже всезагального забуття самого Василя Миколайовича, якого з повним правом і без жодної умовності слід відносити до найкращих синів нації, жертвних діячів національного відродження.

Василь Доманицький справді належно в Україні не поцінований і не пошанований. Він справді мало знаний навіть у рідних краях. У цьому можна дуже легко пересвідчитись, запитавши навіть освічених — з наукового, інтелігентного середовища — людей. Від цього робиться невимовно прикро, особливо ж коли вдивишся і вчитаєшся в той огром різнорідних і дуже цінних робіт, що його "горнув" поперед себе цей уражений смертельною хворобою зовсім молодий чоловік, коли вчитаєшся в рядки спогадів близьких Доманицькому людей, написаних теж майже століття тому: "Знаю тільки, — писав С. Єфремов, — що такі особи одиницями лічаться навіть серед багатших на визначних людей народів... І не тільки діяча шкода в особі Доманицького, — шкода ще більше людини, чистої серцем і незломної духом, яка воістину "зерна неправди" не мала за собою й вічно горіла тим святим вогнем, що піднімає виборних людей високо понад рівень буденщини..." [2, с. 30]. Це вже оцінка посмертна, а ось ще одна, належить вона видатному композиторові Миколі Лисенку і мовлена в листі від 1 жовтня 1901 року (коли Доманицькому було всього 24 роки): "Доманицький, така велика і многонадійна сила працююча при "К[іевской] С[тарине]", ослаб і, здається, сухотами, що везуть оце його у Крим на цілу зиму; він же та ще другий — теж дуже

працьовиті люди у Видав[ничій] спілці працюють, і як послабли, то й капут. Людей обмаль" [3, с. 322].

Потрохи згладимо свою провину перед Василем Доманицьким і його подвижництвом, якщо повернемо його багату спадщину до активного наукового вжитку, належно шануватимем його самого. Звісно, це не найшляхетніший чин — очікувати якоїсь дати, аби принагідно (!) сказати цілком заслужене слово про людину чи її працю. На жаль, у нас частіше виходить саме так. Правда, кожную конкретну ситуацію слід аналізувати окремо. Чому, скажімо, про Доманицького в "комуністичні" роки не надто "розповсюджувались"? Яка тому причина (чи причини)? Звісно, вони є, і для практики українського життя вони в кожному випадку начебто й конкретні, та водночас і універсальні. Бо поряд із конкретним Василем Доманицьким можна поставити таких же конкретних Сергія Єфремова, Федора Матушевського, Євгена Чикаленка, Тодося Осьмачку і т.д., і т.п., а назагал вони всі універсалізують картину "на тему" забуття чи на тему "культурності нації".

Уже в незалежній Україні, попри безліч сьогочасних, поточних проблем, усе ж поступово воздається всякому за труди його, незалежно від часової віддаленості тих трудів. Зі щирим неофітським здивуванням дізнаються цілі покоління теперішніх українців про багатьох і багатьох достойників непростой української історії. У їх числі і Василь Доманицький — історик, етнограф, літературознавець, фольклорист, археолог, текстолог, економіст, видавець, мовознавець, письменник... Власне, людина з широким колом обдарувань і з глибокими національними — українськими — переконаннями, людина, яких завжди мало у світі і які "закривають" собою цілі галузі знань, а їх вага і значення найповніше виявляються по їх же відході. Знову ж, найчастіше виходить саме так. З Василем Доманицьким сталося дещо інакше. Його роль у справі українського національного

відродження рубежу XIX-XX століть належно оцінювали ще за його життя. Може, тому, що подібних йому подвижників було в тодішній Україні мало, а роботи "на рідному полі", як писав класик, — багато.

Останніми роками з'являється дедалі більше публікацій про знакові періоди і знакові постаті української історії. Відкриваються архіви, пишуться наукові дослідження, перевидаються твори і праці, з'являються мемуарні речі очевидців історичних подій, мовиться правдиве слово про наше даліше і ближче минуле та його творців. На часі — слово про Василя Доманицького.

* * *

Оскільки про Доманицького в останні роки з'явився ряд публікацій із доволі детальним викладом біографічних відомостей про нього (В. Іскорко-Гнатенко, А. Болаболъченка, М. Наєнка та ін.), тому тут означу життєпис ученого стисліше. Отже...

Василь Миколайович Доманицький народився 19 березня (н.ст.) 1877 року в селі Колодисте Звенигородського повіту Київської області (нині — Тальнівський р-н Черкаської обл.) в родині місцевого священника отця Миколая та його дружини Парасковії Опанасівни. Крім Василя в родині Доманицьких було ще п'ятеро дітей: брати Платон, Михайло й Віктор (усі, до речі, стали видними людьми: у банківській справі, кооперативному русі, громадській діяльності й літературознавстві) і сестри Антоніна та Зінаїда (остання з них померла малолітньою). Варто зауважити, що родовідна лінія Доманицьких — то була лінія людей духовного, священницького середовища, своєрідним "гніздовищем" якої й був той закуток колишньої Київщини, названий згодом Шевченківським краєм. Професор М. Наєнко згадує, що в його рідному селі Гуляйполі (нині Катеринопільський р-н Черкащини), розташованому за кілька кілометрів від Колодистого, служив священнику

службу ще один Доманицький — брат Василевого батька [4, с. 5]. Сам В. Доманицький у деяких розвідках згадує про своїх родичів — служителів культу. Можна тут і розширити тему: в цілому ряді студій, особливо в етнографічних нарисах "Про Галичину", "Про Буковину", "Словаки" та ін., В. Доманицький переконливо демонструє роль і місію священослужителів у збереженні й відродженні національного життя кожного народу, якщо, звісно, ті святі отці служать народному загалові, а не гнобителям, є патріотами, а не перекинчиками. До речі, з цього ж таки закутка колишньої Київщини пішли у світ ще кілька "поповичів" — справжніх подвижників українства: брати Сергій і Петро Єфремови, Павло Филипович... Вони були близькими земляками Василя Доманицького, а Сергій Єфремов — щирим другом і соратником.

Практично відсутні відомості про перші освітні кроки Василя Доманицького, хоч можна певно казати, що вони були зроблені в місцевій церковно-приходській школі, яка була відкрита в Колодистому ще 1875 року. А от наступні шаблі освіти — то вже певний відступ від усталених стереотипів: Василь, як і інші його брати, не підтримав родинну традицію, не став семінаристом-церковником, а обрав шлях світської освіти. Можливо, і в цьому крилася зернинка того конфлікту, який згодом розвинеться між Василем і його батьком-священником, а поглиблять мотивацію конфлікту вже імперативи світоглядного плану. Дійде до того, що хворий Василь Доманицький, маючи потребу в коштах на лікування, не прийматиме батькової допомоги. Але то буде дещо пізніше.

Доманицький продовжив навчання в Київській гімназії, вже там виявивши виняткове старання й великий інтерес до навчання. Такий же гімназист в одночасі з Василем, а згодом відомий письменник і громадський діяч Олександр Лотоцький, згадував про Доманицького: "Уже в той час виявив він ті риси, якими відзначався і в пору зрілості. Це був надзвичайно рухливий, працьовитий юнак;

завше був він захоплений якимсь ділом, якоюсь справою і весь цілком віддавався тій справі" [5, с. 86]. Безперечно, крім виняткової сумлінності у ставленні до навчання і праці, так органічно властивої Доманицькому, на його наукове, громадське й особистісне становлення вплинули такі визначні діячі, якими були Володимир Антонович, Олександр Кониський, Володимир Науменко, Микола Лисенко, Євген Чикаленко, інші київські "старогромадівці", а також і ті діячі, з якими Василь Миколайович активно співробітничав — Іван Франко, Михайло Грушевський, Володимир Гнатюк, В'ячеслав Липинський, Сергій Єфремов...

Уже зі студентських літ Доманицький поринув у громадське й наукове життя, завжди й у всьому виявляючи дивовижну — до жертвності — працездатність, а ще — глибоку компетентність у всьому, за що брався. Є достатньо підстав називати Василя Доманицького вченим енциклопедичного складу передовсім у сфері гуманітаристики, хоч і в багатьох інших, "негуманітарних", сферах (та ж банківська справа, скажімо, чи кооперативний рух тощо) Доманицький почувався впевнено. Нижче детальніше йтиметься про різні науково-творчі іпостасі молодого вченого, а тут зауважу, що з-під його легкої й талановитої руки ледь не миттєво з'являються десятки й десятки публікацій різної тематики, жанрової специфіки і спрямованості. Його ім'я і псевдоніми часто з'являються на сторінках багатьох видань, передовсім "Киевской старины", "Записок НТШ", "Ради", "ЛНВ" та ін. До речі, про псевдоніми і криптоніми Василя Доманицького, яких нараховують дев'ятнадцять (за О. Деєм) [6]. Більшість із них "народжені" з імені й прізвища Василя Доманицького (В. Дом-ий, В. Д-ький, В. Д-ий, В. Д-ій, В. Д-й, В. Дом., Доман., В. Д., Д., W.Д.), окремі взяті з рідних ученому топонімів (Колодянин, В. Колодянин, В. Колодяньський, Звенигородець), один — зі сфери тогочасних громадських інтересів Доманицького: Василь Потребитель. Походження

одного з криптонімів із редакційного примірника газети "Рада" — Н. Т. — важко пояснити. А от щодо генези найромантичнішого, як видається, із псевдонімів — В. Вітер, Василь Вітер (а в товариському побутовому вжитку "просто" — Вітер) варто сказати більше, бо практично в усіх доступних матеріалах про Доманицького природу з'яви цього псевдоніма пояснювали неймовірною рухливістю молодого подвижника, динамікою й ефективністю його багатогранної праці. "Через те безупинне літання, — пише у спогадах один із друзів, — ми його в своєму товариському гурті охрестили Вітром — так те прізвисько прилипло до його назавше" [2, с. 38]. Ця фраза належить О. Лотоцькому, гімназійному товаришеві В. Доманицького, котрий міг знати й іншу, глибшу генезу походження псевдоніма. Річ у тім, що юний гімназист Доманицький вхожий був у родину знаменитого композитора Миколи Лисенка. У коментарях до книги листів М. В. Лисенка зокрема читаємо про Василя Доманицького: "В юності брав участь у дитячих виставах в домі М. Лисенка, зокрема співав партію Вітра в опері "Зима і Весна" [7, с. 620]. А в книзі спогадів про Миколу Лисенка знаходимо ще одну цікаву інформацію, яка дещо розширює й доповнює попередню. Опанас Сластіон у своєму слові-спогаді наводить фрагмент листа Миколи Віталійовича з таким змістом: "... Гостюючи у Вас з Євгеном Харлампійовичем [Чикаленком — В. П.], я й забув спитати Вас і попрохати, чи не були б Ви ласкаві змалювати мені сценку на обложку дитячої оперки "Зима і Весна"... Оце різні подробиці щодо цієї справи... Сюжет складається з міфічних осіб, як Зима, Мороз, Вітер-москаль, Ожеледь, Метелиця, Дід-сніговик і другорядні: баба-казка, дід-ворожбит, хлопець-гребінь, дівка-прядка, хлопець-веретено..." Далі композитор стисло описує мізансцену, в якій Вітрові-москалеві даються епітети — "легкоход, легкодух" [8, с. 223]. Отже, як бачимо, оперний персонаж Доманицького, по-перше, не був позбавлений

певного "ідеологічного" підтексту, а по-друге, цілком певно, "проріс" у красивий псевдонім Василя Миколайовича. Певно, що наймення йому подобалося, й інколи він користався власним псевдонімом у своїх же листах чи творах, як-от в одному жартівливому вірші, написаному в зовсім не жартівливу для Доманицького пору:

...Дідько мя ще не вхопив,
Вітер-ледар є ще жив... [2, с. 117].

Найплідніший у науково-творчому сенсі час Василя Доманицького — останнє десятиліття його життя (1901-1910 роки). На це ж саме десятиліття припадає нерівний, але неймовірно мужній поєдинок молодого чоловіка з невиліковною тоді хворобою — сухотами. Те десятиліття стало для Доманицького десятиліттям вимушених мандрів. Борючись із хворобою, Василь Миколайович кожен осінньо-зимову пору вирушав у тепліші краї підлікуватися. Виняток — зима 1904-1905 років, коли Доманицький відмовився десь їхати, зимував у рідному Колодистому і розгорнув тут такий успішний кооперативний рух, що налаштував проти себе місцеву й немісцеву владу, потрапив у "неблагонадійні", й надалі вже не тільки хвороба штовхала його до зміни місця проживання, але й загроза арешту й висилки на Вологодщину, напівлегальне становище. Останні кілька літ він узагалі більше часу був за кордоном (Галичини, Польща, Франція), там, зрештою, і скінчив свій подвижницький і жертвний земний шлях. Помер Василь Доманицький у французькому містечку Аркашон 11 вересня 1910 року. Восени того ж року побратими перевезли його прах в Україну й поховали в рідному Колодистому...

Невиліковна хвороба, звісно, була тим тяжким і темним тлом життєвого шляху Василя Доманицького, але на такому тлі ще рельєфнішою постає та величезна праця, яку він здійснив. Можливо, а скоріше — напевно, оце десятилітнє балансування Доманицького між життям і

смертю, оцей нерівний поєдинок збагатили й без того світлу душу Василя Миколайовича високими моральними чеснотами, укріпили його віру в них і несхитне слідування тим чеснотам до кінця буття на землі. Тут ідеться і про чесноти, сказати б, житейські, людські, християнські — дотримання їх у побуті й повсякденному житті, і про чесноти на полі науки, творчості, громадського руху. Щодо "житейських" чеснот і принципів Доманицького, то, мабуть, більше і краще, як сказали його друзі-побратими у збірці "Чистому серцем", щось мовити важко: варто прочитати цю невеличку, довго приховувану "в архівах і фондах", книжечку, яка нині виходить друком у Черкасах. Сказати треба й інше: ті ж шляхетні моральні імперативи Доманицький послідовно витримував і в своїй науково-творчій діяльності. Свого часу Сергій Єфремов дав дуже влучну й образну характеристику Доманицькому, явивши в ній, як видається, саму сутність душі і вдачі побратима, органічну злитість у ній особистого і громадського, "житейського" й науково-творчого, назагал — шляхетного й високоморального: "Доманицький належав до того типу людей, повз яких не проходиш, не помітивши, яких не можна минути, не спробувавши зв'язатись з ними міцними узами щиро-дружніх стосунків. І що найдивніше, — сам він не тільки не нав'язувався на такі стосунки, але, навпаки, часто тікав од них. Був натурою мімоза, що не терпить жодних різких рухів та доторкання й од них зараз згортає пелюстки своєї вразливої та ніжної душі. Сором'язливість у нього була просто дівоча, він і червонів, як дівчина, коли огортала його ніяковість, і якимось несміло поглядав своїми тихими очима крізь пенсне, лагідно всміхаючись, і погляд був у його немов якийсь винуватий, і крізь його прозирала тоді чиста, хороша, промениста душа. І при всій своїй дівочій скромності була це втілена енергія, працьовитість невтомна й безупинна, рух і порив — одно слово, Вітер, як ми його прозивали. Він якимось мало захоплювався політичними питаннями й справами, я сказав

би, що він не мав сталих політичних поглядів і про це навіть не дбав. Був просто ворогом ворогів народу, і цього було з його досить без точніших кваліфікацій та самоозначення в партійному розумінні. Зате в справах національних укладав усього себе, жив ними й їм підпорядковував і свої наукові інтереси, і громадські змагання" [9, с. 145].

Якщо характеризувати Василя Доманицького як науковця, то передовсім варто вести мову про очевидну *енциклопедичність* його пізнань. Досить поглянути на бібліографію публікацій ученого, аби в цьому переконатися. Аналіз же публікацій Доманицького так само виразно засвідчує інші риси його як науковця — глибоку *компетентність* в усіх темах, про які він вів мову, базовану передовсім на досконалому володінні джерельною базою (бібліографією) відповідної теми, а також підкреслений *науковий об'єктивізм*, зіпертий на ту ж таки компетентність в осмислюваних питаннях. Звісно, все це мовиться про становлення тої чи тої наукової проблеми на початок ХХ століття, на час, коли Доманицький жив і працював. Показовий у цьому сенсі приклад — різноматичні мовознавчі дослідження, стан української лінгвістичної науки, про які Доманицький неодноразово писав. Усі названі риси Доманицького-науковця, особливо ж підкреслений науковий об'єктивізм, значною мірою обумовлювалися й моральними імперативами молодого вченого, виявленими в його працях по-різному. Передовсім, певно, слід сказати, що Доманицький-науковець (і не тільки!) був позбавлений марносластва, міг безпроблемно визнати свою дослідницьку неправоту в якомусь питанні (де-інде в його працях це бачимо, хоч і зрідка), вмів віддати належене іншим ученим, про студії яких вів мову. Це легко спостерегти, читаючи його рецензії чи бібліографічні огляди. Дуже показові в цьому сенсі судження Доманицького про праці І. Франка, М. Грушевського, багатьох інших "почтенних" авторів.

Водночас Доманицький міг принципово і критично поцінувати працю тих же "почтенних" колег, як, скажімо, критикує розставлені І. Франком наголоси над творами Т. Шевченка (рец. "Твори Тараса Шевченка. Кобзарь...", 1908) чи позицію С. Єфремова щодо Марка Вовчка (відповідна рецензія). У цій же площині варто розглядати і відстоювання Доманицьким першості З. Доленги-Ходаковського в українській фольклористиці, й авторства Марка Вовчка — М. О. Вілінської в "Народних оповіданнях" та її доброго імені як людини й письменниці (лицарською назвав позицію Доманицького критикований ним С. Єфремов), і відведення натяків на нібито некоректне присвоєння М. Максимовичем частини спадщини З. Доленги-Ходаковського тощо. На іншому ж полюсі цієї ж імперативної моральної позиції Доманицького можна поставити, скажімо, принципову, різку критику еволюції П. Куліша у ставленні до Марка Вовчка, позиції Ганни Барвінок та Олени Пчілки щодо Марка Вовчка ("В обороні мертвих од живих" та ін. праці), вчинку Григорія Честахівського ("Одна з "Катерин") [див.: 10], поведінки Миколи Костомарова на допитах у справі Кирило-Мефодіївського товариства (рец. "Признання Н. И. Костомарова...") та ін.

Питомою рисою праць Доманицького була їх *переконлива наукова аргументованість*, котрої вчений досягав надзвичайно уважною текстологічною роботою, справжнім "буквоїдством" (показові праці про Климентія, "Авторство Марка Вовчка", "Недруковані твори Артемовського-Гулака" тощо), досконалим вивченням архівів (показові праці про З. Доленгу-Ходаковського, про Т. Шевченка — "Критичний розслід..." та ін., про Марка Вовчка...). Цей науковий "документалізм" студій Доманицького, безсумнівно, додавав їм ваги, а дослідникові — авторитету в наукових колах, а ще, певно, відбирав можливі бажання опонентів відповідати "фактом на факт".

Такою ж органічною рисою Доманицького-науковця була та, що він був *українським* ученим, переконано і послідовно українським. На всі теми і проблеми він дивився, всі їх оцінював поглядом українця. Кожен, хто читатиме праці Василя Доманицького, таку рису обов'язково відзначить. І в оцінках, скажімо, творів киеворуського періоду, і в шевченкознавчих публікаціях, і в теплих зображеннях українських симпатій Марка Вовчка, і в етнографічних нарисах про Галичину, Буковину, Словаччину, Гуцульщину. У працях Доманицького про тодішній "закордон" виразно простежується екстраполяція побаченого там на українську ("підросійську") дійсність. З цього ж семантичного джерела проростає і критика деяких власне російських публікацій, в яких Україна чи українці (в т.ч. українські письменники) подавались викривлено, скупо чи й зовсім ігнорувались. Від цієї риси Доманицького досить легко "перекинути місток" до оцінки його *історіософських* позицій. Те, що Василь Миколайович з повною адекватністю сприймав антиімперські твори Т. Шевченка, одну з ключових його державницьких тез ("В своїй хаті своя правда, і сила, і воля"), що в історико-етнографічних нарисах ("Про Галичину...") писав про княжу назву "Русь" як про "наше наймення" й відповідно диференціював тогочасні племена, що в багатьох його працях дуже виразно відчутний антимосковський (і анти-"москвофільський") пафос, як, власне, й антипольський у соціально-політичному зрізі, можна з певністю говорити про навіть не автономістські, а проукраїнські державницькі позиції Доманицького. Неодноразово в його працях окреслюється й геополітичний контур тогочасної України. У тому ж нарисі "Про Галичину" Доманицький пише, що "галичани й ми" — "один український народ, котрий розкинувся від Карпат аж до Дону і ще далі, до Уралу та Кавказьких гір". У значно ширших, як нині, вимірах пише Доманицький і про українську Слобожанщину. Свій нарис "Про Галичину"

завершує вчений ідеєю єдності "всіх українців світу". Є всі підстави говорити про Доманицького не тільки як про патріота, але і як про переконаного демократа й гуманіста, який щиро переймався долею не тільки свого, а й інших народів, якому неприйнятні будь-які форми експлуатації, соціальної, національної, особистісної несправедливості в координатах загальнолюдських цінностей.

Нарешті, поглиблювало науковий рівень студій Доманицького те, що він володів кількома іноземними мовами, працював з іноземними науковими працями, архівами тощо.

Дуже важливо й те, що Василь Доманицький, будучи ерудитом-інтелектуалом, вправно володів різними стилями письма. Йому підвладні були і строга наукова стилістика, і публіцистична загостреність, і лірична тональність, іронія, гумор. Останні особливо прозирали з його численних листів, які він полюбляв писати. Не кажу вже про те, що Доманицький вправно володів і пером поета, перекладача.

Означені даровані Богом таланти, помножені на дивовижну працездатність, і дозволили Доманицькому за вкрай несприятливих умов досягти тих унікальних результатів, які ми зараз від нього маємо. "Безмежна любов до рідної країни, до рідного народу, свідомість свого обов'язку працювати на їх користь, — писав про Доманицького його щирий друг Федір Матушевський, — робили те, що Василь кидався на всі боки в роботі. Він не шукав її, як, буває, інші шукають і не знаходять. Василь скрізь її бачив, одразу знаходив і ту ж мить, не доводячи думачи, без вагання й одтягування брався за те, що перше було перед очима. Заходившись коло діла, хоч би яке воно було, велике чи мале, інтересне особисто для його, чи ні, — Василь робив його швидко, совісно і запопадливо" [2, с. 55]. Здається, для нього не існувало "неінтересної", нелюбої роботи, бо в кожній він знаходив те раціо, яке стане у добрій пригоді людям, громаді, рідному народові. Судячи з численних його студій, зокрема і численних

рецензій та бібліографічних оглядів, Доманицький дуже багато читав різномірної літератури, відстежував періодику, був добрим знавцем української та світової історії, літератури, наукових джерел передовсім у сфері гуманітаристики. Така науково-творча поліфункціональність, яку явив Доманицький, назагал була ознакою часу, рисою українського поступу другої половини XIX- поч. XX ст., коли, за відомим висловом, роботи "на рідному полі" було багато, а робочих рук мало.

Варто вказати на *жанрове* розмаїття писань Василя Доманицького: його перу належать численні замітки, статті, бібліографічні огляди, рецензії, ґрунтовні й об'ємні наукові дослідження, епістолярні речі, в т.ч. публічні послання (цикл "Листів з-за границі"), тематичні огляди, текстологічні праці, словникова робота, некрологічні тексти, фольклористичні записи й розвідки, етнографічні й побутово-етнографічні, публіцистичні нариси, статистичні описи, спомини тощо. І все це — найрізноманітнішою тематики, з різною мірою описовості й аналітизму, інтонаційності й настроєвості. Додам, до речі, що за всього трагізму ситуації, зумовленої прогресуючою хворобою, великий життєлюб Доманицький був невиправним оптимістом. "Це був тридцятилітній чоловік з душею п'ятилітнього хлопця", — написав у спогадах про Доманицького Дмитро Донцов [2, с. 73]. Крім усього "глобального" Василя Миколайовича цікавили, скажімо, і проблеми релігійного життя, побуту служителів культу, тема щеплення віспи в якомусь регіоні чи бджільництво, музейна справа і громадська мораль, місія депутатів до Думи, географія, зоологія...

Безсумнівно, кожна з іпостасей науково-творчого і громадського самовияву Доманицького потребує нових і нових серйозних досліджень. Про його спадщину дещо й написано, але вибірково і фрагментарно [див.: 11]. Тож варто дати хоча б стислі характеристики різномірним дослідженням ученого. Але перед цим зауважу на деяких

моментах організації праці самим Доманицьким, моментах, котрі можна спостерегти хоча б за бібліографією публікацій. За цитованими вище спогадами Ф. Метушевського відомо, що Василь Миколайович брався, дещо фігурально кажучи, одразу за все. Певно, воно так і було, бо вразливий, небайдужий і компетентний Доманицький дуже швидко реагував на виклики часу. Він постійно й одночасно працював над багатьма темами-проблемами. Але й у цьому перманентному тематичному багатоголосі (чи "хаотичності") доволі чітко проглядаються періоди концентрації уваги на якійсь темі (чи темах). Так, скажімо, постійно працюючи в шевченкознавстві, основні свої досягнення тут Доманицький зробив у 1906-1907 роках; 1905 рік для Василя Миколайовича скоріше був роком фольклористики, адже в цьому році побачили світ праці "Піонер української етнографії", "Песни о Нечае", "Баллада о Бондаривне...", "Сучасні колядки і щедрівки" тощо. Під знаком праці над спадщиною Марка Вовчка й написання історико-етнографічних нарисів "Про Галичину", "Словаки", "Про Буковину" минули в Доманицького 1907-1909 роки. Наскрізними ж у всій діяльності вченого можна вважати теми й види діяльності — шевченківську, видавничо-бібліографічну, рецензійну, в якій переважали рецензії на історико-літературні теми. Постійно в полі зору Доманицького була доля села й селянина, власне, справедлива й ефективна організація сільської праці.

Передовсім треба вести мову про *історичні* праці Доманицького, бо ж і за фахом він був істориком, одним з улюблених учнів Володимира Антоновича. Василеві Миколайовичу належить фундаментальне дослідження "Козаччина на переломі XVI-XVII ст. (1591-1603)", розвідки "Поход козаков в Северную Россию в начале XVII в.", "Материалы для истории польского восстания 1831 года", "Чи була реформа Баторія" та ін., десятки оглядів і рецензій на історичні публікації, звісно ж, фактичне

співавторство у творенні "Історії України-Русі" М. Аркаса, про що вже доволі детально писано [див.: 12]. Має практичні здобутки Василь Доманицький і в царині *археології*, вівши розкопки переважно в рідних краях.

Із того ж наближення Доманицького до кола київських "строгромадівців", до В. Антоновича — співавтора (разом із М. Драгомановим) однієї з фундаментальних розвідок про український героїчний епос, можна виводити його інтерес до *фольклористики* й *етнографії*. Та й фольклористичний бум, поширений в Україні ХІХ ст., на час гімназійних і студентських років молодого дослідника не згасав. Цілком певно, що відповідну зацікавленість Доманицького живили й ті фольклорно-етнографічні розвідки (передовсім В. Гнатюка, а також Хв. Вовка, М. Грушевського та ін.), аналітичний огляд яких він робив у своїх ранніх бібліографічних оглядах або рецензіях. Безсумнівно, найповніше потенціал Доманицького-фольклориста розкрився в його праці про Зоріана Доленгу-Ходаковського, в якій автор дуже компетентно й винятково переконливо доводить першість цього поляка — Адама Чарноцького — на ниві збирання українського фольклору. Буквально вражає досконале володіння джерельною базою, обізнаність з матеріалом польських і українських архівів, шляхетне поведження молодого вченого з відомими персонами, які фігурують у праці. Цікаві спостереження Доманицького над позиціями Євг. Болховітінова, М. Цертелєва, М. Максимовича... Він обізнаний зі спадщиною Вацлава з Олеська, працями Равіти-Гавронського, загалом виявляє "європейську" обізнаність із відповідним колом проблем. У ряді своїх фольклорно-етнографічних праць Доманицький виступає як цілком компетентний полеміст, історик і теоретик фольклору, збирач і текстолог-аналітик у коментуванні варіантів фольклорних текстів.

Вельми цікаву і своєрідну складову спадщини Василя Доманицького складають його нариси "Про Галичину та

життя галицьких українців", "Словаки. Про їх життя та національне відродження", "Про Буковину та життя буковинських українців", деякі "Листи з-за границі". Їх жанр і проблемно-тематичний зміст визначити непросто, бо ж автор у них відтворює доволі широке коло питань буття люду в певному регіоні. Практично кожен нарис має схожу структуру викладу: географія краю — історія — культура (і релігія) — економіка — мова — соціальні верстви суспільства — суспільний лад... Ключовою тезою, яка проводиться Доманицьким у кожному з цих нарисів, є обстоювання ідеї самодостатнього національного розвитку народу (українського чи словацького), зіпертого на розвиток національної освіти, культури, церкви, вживання рідної мови в усіх сферах життя, оптимальне облаштування економічного розвитку. Автор нарисів різко висловлюється проти національного й соціального гноблення, проти ренегатства у всяких його проявах, доводить високу місію патріотичної інтелігенції і духівництва, роль національної школи. У кожному з нарисів чітко проводиться ідея національної єдності українців за всіх їх регіональних відмінностей, а також ідея їх окремішності (автономності чи державності) від надто претензійних сусідів. Перманентно в нарисах проводяться різні типологічні паралелі з реаліями в "підросійській" Україні. Ці вочевидь просвітницькі праці Доманицького акумулювали багато актуальних ідей і завдань суспільно-національного відродження, адресувалися найширшим колам читачів. Написані легким, "популярним" стилем, незрідка наснажені публіцистичними прийомами, іронією чи й сарказмом, ці праці вкотре засвідчили небуденний літературно-публіцистичний хист Василя Доманицького, випромінювали виразний соціально-національний оптимізм (чи навіть пророцтво), які були властиві їх молодому авторові.

Безсумнівними й вельми вагомими є заслуги Василя Доманицького в галузі *літературознавства*. До слова, він

не вважав себе фахівцем у цій царині, якщо судити з його ж репліки в передмові до текстологічного розгляду віршів Климентія Зіновієва: "Я в сій коротенькій передмові не маю на увазі доповнити роботу Куліша, — нехай се роблять спеціалісти в українській літературі..." Між тим Доманицький був цілком кваліфікованим літературознавцем — і в історії, і в теорії письменства. Він узагалі, як мовилось вище, дуже багато читав літератури української й зарубіжної. Про це можна судити з багатьох контекстуальних суджень чи із конкретних праць (як-от, наприклад, статті "Флямандська література"). Достатньо добре знався Доманицький у методологічних питаннях. Скажімо, в рецензії на ювілейний збірник, виданий на честь Вс. Міллера, Доманицький компетентно висловлюється про "філологічну критику" чи "порівняльну філологію". Він цілком фахово почувається в питаннях версифікації, добре розбирається в мистецьких особливостях драматургії, у майстерності сюжетобудови й характеротворення прозових текстів тощо.

Широкий діапазон інтересів Доманицький виявив у питаннях історії літератури: від давнього письменства до сучасного йому. На полі давньої літератури це не лише вартісні праці за творчістю Климентія і Братковського, але й численні, вельми цікаві судження вченого про ті чи ті явища давнього письменства, висловлені в бібліографічних оглядах (особливо – оглядах ЗНТШ) і рецензіях. Ідеться і про твори княжої доби, й пізніші, на всі їх вартості дивився Доманицький очима українського вченого.

Серед десятків і десятків різножанрових публікацій Доманицького на теми історико-літературні окремішньо й присутньо виділяються своєрідні тематичні «блоки» його праць у царині шевченкознавства і за спадщиною Марка Вовчка. Справжнім науковим подвигом Василя Доманицького, гідно оціненим і його сучасниками, й нащадками, стала класична текстологічна праця «Критичний розслід над текстом «Кобзаря» Шевченка» й

укладений на її основі перший науково обґрунтований «Кобзар» Т. Шевченка (1907): «... це був перший систематизований огляд основних матеріалів до тексту «Кобзаря», якому судилося надовго... стати свого роду путівником по поетичній спадщині Шевченка» [13, с. 540].

Питанням текстологічного аналізу творів Шевченка присвячені також публікації Доманицького на сторінках періодики: «Про видання повного «Кобзаря» Т. Шевченка», «Новознайдений поезії Т. Шевченка (1906)», «Ще нові матеріали до «Кобзаря» Шевченка» (1907), «Ще про нове видання «Кобзаря» (1910). Листи Доманицького свідчать, що він мав намір видати другий том Шевченкових творів і «Кобзарик» для дітей, братися за другий том «Критичного розсліду».

Крім названих праць у сфері шевченкіани перу Василя Доманицького належить низка публікацій іншого проблемно-тематичного спрямування в царині того ж шевченкознавства. Скажімо, Доманицькому належить першість у вивченні популярності Шевченкових творів, читацького попиту на окремі з них. Про це йдеться, зокрема, у статті «Як читається Шевченко» (1904) – розвідці, що постала на основі аналізу бібліографічного опису М. Комарова «Т. Шевченко в літературі і мистецтві» (1904). Так само одним із перших виступив Доманицький супроти примітивних перекладів Шевченкових творів іншими мовами, зокрема російською. В одній із рецензій на такий перекладений «Кобзарь» Василь Миколайович вельми критично, з гострим сарказмом писав: «Мало не рівночасно з виходом першого повного в Росії «Кобзаря» вийшов і «перелицьований» на мову російську. Працювало над ним багато літ багато великих і малих поетів російських, славнозвісних і «неведомых миру...» Очевидно, російські поети і віршомази певні в тому, що з «хахлом» церемонії невеликі: що не стули, то все буде гарно; як не перекрути оригінал «малороссийского наречия», то на «языке» воно буде краще. Особливий нахил до

«лицювання» Шевченка має д. Ів. Белоусов, який вже багато літ мордує українського великого поета і ніяк не хоче вгамуватися» [13, 563]. Далі Доманицький наводить численні приклади «перелицювання».

Перу Василя Доманицького належать і статті історико-біографічного характеру, котрі стосуються різних періодів життя Шевченка чи різних подій у його долі: «Некоторые данные для биографии Т.Г. Шевченко» (1901), «Допрос Т.Г. Шевченко в 1847 г.» (1902), «На могилі Т.Г. Шевченка» (1906), та принагідні доречні згадки в численних рецензіях та оглядах, упорядкування бібліографії шевченкознавства. Окремої згадки заслуговує популярний нарис Доманицького «Життя Тараса Шевченка», який витримав кілька видань (1908, 1911, 1917, 1918 р.р.) й адресувався найширшим читацьким колам. У нарисі його автор зумів поєднати стилістичну доступність викладу, емоційну наснаженість з необхідним рівнем наукової глибини й достовірності.

Що ж до численних праць Доманицького про Марка Вовчка та її творчість, то вони й досі лишаються вельми актуальними, оскільки в наукових, літературних і «бібліолітературних» колах ніяк остаточно не розвіється «туман» щодо авторства Марка Вовчка в «Народних оповіданнях» і деяких інших питань її життя і творчості. Глибока, послідовна і ґрунтовна праця Доманицького в цій царині, особливо архівна й текстологічна, дає переконливі відповіді на всі «дражливі» питання. Природно, що в розробці й цієї тематики Василеві Миколайовичу належить першість (за словами Ф. Матушевського, він першим узявся «реабілітувати людину і письменницю Марко Вовчок...»), а от його студії над Марком Вовчком здобулись лише на часткове поцінування [див.: 14] і потребують дальшої дослідницької уваги. Укотре варто зазначити, що студії Доманицького над спадщиною Шевченка й Марка Вовчка (та й інші) пронизує виразна морально-етична складова в різних її сенсах.

Наукова вартісність літературознавчих досліджень Василя Доманицького дуже великою мірою обумовлюється вміщеним там текстологічним аналізом. Текстологічна праця видимо подобалася вченому і своєю відкривавчістю, і доказовим потенціалом у наукових дискусіях, полеміках, і перспективою ввійти у творчу майстерню митця. Заслуги Доманицького як *текстолога* в українському літературознавстві дуже значні й доконечно не вивчені [15].

Судячи з багатьох публікацій, передовсім рецензійних, Доманицький виявив неабиякий інтерес до *драматургії* й *театральної справи*. На рубежі ХІХ-ХХ ст. ця культурно-літературна сфера в Україні була вельми популярною. Побратими Доманицького, які, за спогадом Ф. Матушевського, «мали постійну ложу» в театрі, пишуть про особливу його любов і прихильність до театру, до організації вистав, якими Василь Миколайович за найменшої нагоди займався [див.: 2, с.с. 47-49, 57, 113], та й сам незрідка грав якісь ролі. Пригадаймо хоча б історію із псевдонімом «Вітер». Будучи компетентним у цій сфері, Доманицький відстежував і писав принципові, об'єктивні рецензії на нові драматичні твори й вистави. Тут чи не найвиразніше виявилась антиграфоманська налаштованість Василя Миколайовича.

Важливу й дуже вагому складову в діяльності Доманицького становили питання *видавничої справи* та *бібліографії*. У цих сферах, про які вже, здається, немало написано, але ще більше треба написати, вчений виступав і як дослідник історико-теоретичних питань, і як практик-співорганізатор чи співзасновник видавництва, редактор, коректор, автор бібліографічних описів, оглядач-аналітик, статистик. Отут концентрувалися і патріотично-громадський інтерес, і виняткова наукова сумлінність, і неймовірна увага й посидючість Доманицького, і його діяльний організаторський талант. Заслуги вченого в цих

царинах ще потребують належного осмислення й оцінок. Як, власне, й суто *журналістська* його практика.

Так само лише побіжно сказано (переважно у спогадах) про *суто літературний* хист Василя Доманицького – про нього як про поета й перекладача. Навіть побіжне знайомство з його поетичними перекладами (зокрема віршів Д. Братковського, Л. Штура) засвідчує очевидну талановитість перекладача, як і ті нечисленні віршові тексти, які є у спогадах О. Лотоцького, чи той же вірш «Поезія двадцятого віку», присвячений Лесі Требинській. Доманицький перекладав прозу з російської (Марка Вовчка), французької («Жерміналь» Золя), з польської, словацької мов. Кваліфіковано він висловлювався і щодо теоретичних аспектів художнього перекладу, і щодо важливості перекладацтва для розвитку національних літератур.

Нарешті, про Доманицького як *лінгвіста, мовознавця*. Ця іпостась ученого в публікаціях про нього лише означена, хоч поле досліджень тут дуже широке, причому в різних галузях мовознавчої науки – історії мови, лексикології, орфографії, словникарства тощо. Ще 1906 р. Доманицький укладає й видає перший український словник іншомовних слів «Словарик. Пояснення чужих та не дуже зрозумілих слів», пізніше пише доволі ґрунтовні рецензії на «Українсько-російський словник...» В. Дубровського та «Словарь української мови...», протягом цілого десятиліття, оглядаючи «Записки НТШ», висловлює дуже багато цікавих міркувань щодо вміщених у «Записках» лінгвістичних студій. Та й самі публікації Доманицького, вміщені в «підросійських» і галицьких виданнях, цікаві з мовознавчого погляду.

За своє коротке життя взагалі, і ще коротше життя науково-творче Василь Доманицький устиг зробити надзвичайно багато. Але багату спадщина вченого-письменника нині важкодоступна. Зовсім скоро в Черкасах

вийде двотомник «Із науково-творчої спадщини» Доманицького. На черзі – інші видання.

Важливо, що немала частина спадщини Василя Миколайовича Доманицького повертається до активнішого наукового вжитку, що, нарешті, цьому жертвовному подвижникові починає віддаватись належна, заслужена шана. Як мовиться, краще пізно, ніж ніколи. Роботи ж над багатою спадщиною Доманицького – непочатий край. Але, як мовив глибоко шанований Доманицьким поет, *роботящим умам, роботящим рукам...* І далі – за текстом...

**Володимир Поліщук,
доктор філології, професор,
член НСПУ**

Література. Коментарі

1. Доманицький, В. Наші обов'язки до пам'яті великого поета // Рада. – 1907. – 28 лютого. – С. 1.
2. Чистому серцем: пам'яті Василя Доманицького / упоряд. С. Єфремов. – К., 1912. – 148 с.
3. Лисенко, М. Листи. – К., 2004. – 680 с.
4. Див.: Наєнко, М. «Вітер» / М.Наєнко // Літературна Україна. – 2007. – 2 серпня.
5. Цит. за: Болабольченко, А. Побратими: Сергій Єфремов. Василь Доманицький / А.Болабольченко – К., 2003. – 112 с.
6. Дей, О.І. Словник українських псевдонімів та криптонімів (XVI – XX ст.) / О.І. Дей – К., 1969.
7. Лисенко Микола. Листи / упоряд. Р. Пилипчук. – К., 2004. – 680 с.
8. Сластїон, О. Микола Віталійович Лисенко: (Спогади) / О. Сластїон // Микола Лисенко у спогадах сучасників. – К., 2003. – С. 203-224.

9. Єфремов, С. Про дні минулі: спогади / С.Єфремов // Молода нація. – 2003. – № 2. – С. 126-169.

10. Цю історію детально дослідив Є. Нахлік у розвідці «З оточення Пантелеймона Куліша: Григорій Честахівський і Маруся Денисенко» // Спадщина. Літературне джерелознавство. Текстологія. – Т. 4. – К., 2009. – С. 59-101.

11. Див., напр.: Дучимінська, О. Василь Доманицький – редактор першого повного «Кобзаря» Шевченка / О.Дучимінська // Шевченко і ми: зб. доповідей для відзначення 150-річчя з дня народж. Тараса Шевченка // Записки НТШ. – Т. CLXXX. – Нью-Йорк-Париж-Торонто, 1965. – С. 126-134; Лобач-Жученко, Б.Б. З нових матеріалів про Василя Доманицького / Б.Б.Лобач-Жученко // Рад. літературознавство. – 1970. – № 8. – С. 30-39; Болаболъченко, А. Василь Доманицький і «Киевская старина» / А.Болаболъченко // Київська старовина. – 2006. – № 4. – С. 149-165; Поліщук, В. Василь Доманицький як шевченкознавець: післямова / В.Поліщук // Доманицький В.М. Критичний розслід над текстом «Кобзаря» Шевченка: репринтне відтвор. з видання 1907 р. – Черкаси, 2008. – С. 374-383 та ін.

12. Сарбей, В.С. Микола Аркас і його «Історія України-Русі»: передмова / В.С.Сарбей // Аркас М. Історія України-Русі. – К., 1990. – С. 3-43.

13. Бородін, В. Текстологія // Шевченкознавство. Підсумки й проблеми / В.Бородін. – К., 1975. – С. 499-558.

14. Див.: Лобач-Жученко, Б.Б. З нових матеріалів про Василя Доманицького / Б.Б.Лобач-Жученко // Радянське літературознавство. – 1970. – № 8. – С. 30-39.

15. Див.: Цимбал, Б. Оцінка доробку Василя Доманицького – текстолога в українському літературознавстві / Б.Цимбал // Літературознавчі обрії: праці молодих учених. – К., 2010. – Вип.18. – С. 209-213.

ПРАЦІ ВАСИЛЯ ДОМАНИЦЬКОГО

Людина діла і праці, він не шукав популярності, не був жадний слави і за життя його мало знали навіть ті, хто плодами праць його жилися. Можна сказати, що популярність прийшла до його тільки по смерті: аж тоді з численних його загадок у нашій пресі дізналася свідомо Україна, кого втратила.

Сергій Єфремов

1. **З науково-творчої спадщини:** у 2 кн. / Василь Доманицький. – Черкаси: [Чабаненко Ю.А.], 2010. - Кн. 1: Статті, нариси, рецензії. – 440 с.
Кн. 2: Статті, рецензії, огляди, бібліографія. – 410 с.

Історія

2. **Новый** документ 1604 г. о Самозванце // Киев. Старина. – 1899. – Т.64, №1. – С.8-13.

3. **Поход** козаков в северную Россию в начале XVII в. / В.Д. // Киев. Старина. – 1900. – Т.69, №5. – С.250-269.

4. **Печатное** дело в Малороссии в начале XIX ст. / В.Д. // Киев. Старина. – 1900. – Т.70, №9. – С.83-88.

5. **К начальной** истории Киевского народного училища (1789-1803) / В.Д. // Киев. Старина. – 1900. – Т.71, №10. – С.1-10.

6. **Причинок** до історії повстання Наливайка: [дод.: оригінал. текст док.] // Записки НТШ. – Л., 1901. – Т.XL (40). – С.1-10.

7. **Венчание** вокруг «дижи»: (случай двукратного венчания одной и той же четы) / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т.72, №2. – С.72-74.

8. **Неудачное** венчание монаха // Киев. Старина. – 1901. – Т.73, №5. – С.74-75.

9. **Приготовление** к встрече императора Александра I в Умани // Киев. Старина. – 1901. – Т.73, №6. – С.141-143.

10. **К истории** частных пансионеров Киевской губернии в начале XIX ст. // Киев. Старина. – 1901. – Т.73, №6. – С.450-459.

11. **Материалы** к истории польского восстания 1831 г. [«Указ Правительствующему Сенату 12 марта 1831 г. О мерах наказания по отношению к участникам мятежа»; «О действиях против мятежников в губерниях Волынской, Подольской и Киевской»; «Указ Правительствующему Сенату, 4 июня 1831 г.»; «Извещение жителей г. Киева о взятии русскими войсками Варшавы» // Киев. Старина. – 1901. – Т.73, №6. – С.149-157; Т.74, №9. – С.89-94.

«О поражении мятежников Радомышльского повета»; «О действиях против мятежников»].

12. **Как вводилось** оспопрививание в Уманском уезде сто лет назад // Киев. Старина. – 1902. – Т.78, №7/8. – С.1-4.

13. **Следы** погибшего архива (Звенигородского духовного Правления) // Киев. Старина. – 1902. – Т.79, №12. – С.158-159.

14. **К истории** м. Варвы Лохвицкого уезда // Киев. Старина. – 1903. – Т.82, №7/8. – С.4-5.

15. **Похищение** священнического чина вне отечества // Киев. Старина. – 1903. – Т.82, №7/8. – С.15-17.

16. **Меры** против холеры 1830 года // Киев. Старина. – 1903. – Т.82, №7/8. – С.17-18.

17. **Кораблекрушения** в Липовецком уезде Киевской губернии // Киев. Старина. – 1903. – Т.82, №9. – С.112.

18. **Жалоба** Краснянской громады (1751 г.) на утеснения от поляков // Киев. Старина. – 1903. – Т.83, №11. – С.66-68.

19. **Два** указа митрополита Рафаила Заборовского (1733 и 1735 гг.) // Киев. Старина. – 1904. – Т.86, №7/8. – С.7-10.

20. **К истории** торговли в Малороссии / В.Д. // Киев. Старина. – 1904. – Т.87, №11. – С.48-49.

21. **Подати** в Королевстве Польском в 1717 г. / В.Д. // Киев. Старина. – 1904. – Т.87, №11. – С.52-53.

22. **Козаччина** на переломі XVI-XVII в. (1591-1603). – Львів, 1905.

23. **Те саме** // Записки НТШ. – Л., 1904. – Т.LX(60), кн. IV. – С.1-32; Т.LXI (61), кн. V. – С.33-64; Т.LXII (62), кн. VI. – С.65-113; Т.LXIII (63), кн.1. – С.114-136; Т.LXIV (64), кн. II. – С.137-171.

24. **Доля** селянська. – К., 1906.

25. **Смерть** за правду. – СПб, 1906.

26. **Що діється** на селі: (лист з Звенигородщини) / Колодянин // Громад. думка. – 1906. – 4 січ. – С.1-2; 15 січ. – С.2-3.

27. **Що діється** на селі: (лист з Звенигородщини). II / Колодянин // Громад. думка. – 1906. – 22 січ. – С.2.

28. **Що діється** на селі: (лист з Звенигородщини). III / Колодянин // Громад. думка. – 1906. – 10 лют. – С.1-2.

29. **Пекучі** питання. Про землю. I // Громад. думка. – 1906. – 2 берез. – С.2; 3 берез. – С.2-3.

30. **Пекучі** питання. II. Про наше господарство // Громад. думка. – 1906. – 9 берез. – С.2; 10 берез. – С.2.

31. **Селянська** доля // Громад. думка. – 1906. – 18 берез. – С.2.

32. **Пекучі** питання. Про народню освіту // Громад. думка. – 1906. – 21 берез. – С.2; 12 квіт. – С.2; 16 квіт. – С.2.

33. **Селянська** доля. Англія // Громад. думка. – 1906. – 21 берез. – С.2.

34. **Селянська** доля. Данія // Громад. думка. – 1906. – 23 берез. – С.2.

35. **Селянська** доля. Германія // Громад. думка. – 1906. – 24 берез. – С.2.

36. **Селянська** доля. Селяне в Росії // Громад. думка. – 1906. – 29 берез. – С.2.

37. **Селянська** доля. На Україні // Громад. думка. – 1906. – 1 квіт. – С.2; 5 квіт. – С.2.
38. **Селянська** доля. Після року 1861 // Громад. думка. – 1906. – [7] квіт. – С.2.
39. **Наслідки** рабства / В.Колодянин // Громад. думка. – 1906. – 18 квіт. – С.2.
40. **Накази** селянським послам в думу / Колодянин // Громад. думка. – 1906. – 21 квіт. – С.1; 22 квіт. – С.2.
41. **Цивільний** шлюб і шлюбна розлука на Україні // Нова громада. – 1906. - №5. – С.64-78.
42. **Що діється** на селі. V / В.Колодянин // Громад. думка. – 1906. – 2 черв. – С.2.
43. **Народ** і послы // Громад. думка. – 1906. – 7 черв. – С.1.
44. **Про сільське** господарство в Київщині / В.Д-кий // Громад. думка. – 1906. – 5 серп. – С.1-2.
45. **Указ** 5-го октябрю // Рада. – 1906. – 10 жовт. – С.1.
46. **Колись** і тепер: (депутат із України в Комісії року 1767 і теперішні послы до Державної Думи) // Киев. старина. – 1906. – Т.93, №5/6. – С.31-37.
Те саме // Громад. думка. – 1906. – 28 квіт. – С.2; 29 квіт. – С.2.
47. **Селянська** зоря. – К., 1907.
48. **Розрухи** в Румунії / W.D // Рада. – 1907. – 16 берез. – С.3.
49. **Земля** панська і мужицька / В.Колодянянський // Рідна справа: Думські вісти. – 1907. – 6 мая. – С.2; 13 мая. – С.2.
50. **130 тисяч** поміщиків / В.Д. // Рідна справа: Думські вісти. – 1907. – 20 мая. – С.3.
51. **Як найкраще** порішити земельну справу / В.Колодянянський // Рідна справа: Думські вісти. – 1907. – 20 мая. – С.2-3.
52. **Після** розпуску Думи / В.Колодянянський // Рада. – 1907. – 9 черв. – С.1.

53. **Никандр Молчановський**: посмертна згадка // Літ.-наук. вістн. – 1907. – Т.37. – С.114-116.
54. **Про Галичину** та життя галицьких українців. – К., 1909.
55. **Словаки**. – К., 1909.
56. **Альбом** українських історичних портретів // Рада. – 1909. – 14 фебр. (27 лют.). – С.1.
[Рецензія] // Записки НТШ. – Л., 1910. – Т.ХСV (95), кн. ІІІ. – С.202.
57. **Де-що про** народню освіту // Рада. – 1909. – 28 фебр. (13 берез.). – С.1.
58. **Одна з «Катерин»**: матеріали для драми з життя «українофілів» 1860-их років // Літ.-наук. вістн. – 1909. – Т.47. – С.65-70.
59. **Незнаний** ширше портрет Мазепи // Діло. – 1910. – Ч.55.
[Рецензія] // Записки НТШ. – Л., 1910. – Т.ХСVІІ (97), V. – С.198.
60. **Смерть** за правду: пам'яті Івана Гуса. – Петроград, 1915.
61. **Про Буковину** та життя буковинських українців / [наук. редагування, прим. і післямова С.Пивоваров та ін.]; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, Буковин. центр археолог. дослідж. при ЧНУ ім. Юрія Федьковича. – Чернівці: Журн. «Зелена Буковина», 2004. – 75, [1] с.: ілюстр., портр.
62. **Те саме**. – К., 1910.

Археологія

63. **О раскопках**, производимых В.Н. Доманицким близ с. Павловки Уманского уезда; близ с. Кривое Колено Уманского уезда; близ с. Колодистого Звенигородского уезда // Киев. Старина. – 1899. – Т. 66, №9. – С. 134-136.

64. **Раскопки** произведенные В.Н. Доманицким у с. Глубочка Уманского уезда Киевской губернии // Киев. Старина. – 1900. – Т. 71, № 10. – С. 59-60.

65. **Исследование** В.Н. Доманицким городища, находящегося в с. Колодистом Звенигородского уезда Киевской губернии // Киев. Старина. – 1901. – Т. 72, №2. – С. 125-126.

66. **Отчет** об археологической экскурсии в Звенигородский уезд (Киев. губ.) летом 1901 года: відбитка Пам'ят. кн. Київ. губ. – К., 1903.

67. **Запорожская** рукопись о кладах // Киев. Старина. – 1903. – Т. 83, №11. – С. 103-106.

Етнографія

68. **Историко-этнографические** мелочи из материалов З. Доленги-Ходаковского // Киев. Старина. – 1904. – Т. 86, №9. – С. 86-89.

69. **Пионер** української етнографії (Зоріан Доленга-Ходаковський) : [дод.: л-ра до біогр. Ходаковського] // Записки НТШ. – Л., 1905. – Т. LXV (65), кн. III. – С. 1-43.

Художня література

70. **Поэзия** двадцатого віку: посвята Лесі Т-ій, людині ХХ-го віку: [вірш] / В. Дом. // Літ.-наук. вістн. – 1900. – Т. 9, ч. I. – С. 232.

71. **Сучасна** народня творчість / В. Д-кий // Літ.-наук. вістн. – 1900. – Т. 12, ч. II : (Хроніка: з науки і письменства). – С. 55.

72. **Сельская** сатира: [„Писня про Квашу”] // Киев. Старина. – 1902. – Т. 77, №5. – С. 88-93.

73. **Кобзари** и лирники Киевской губернии: отгиск из Памят. кн. Киев. губ. на 1904 г. – К., 1904.

74. **Песни** о Нечае. Новые варианты и литература песни. – К., 1905.

Те саме // Киев. Старина. – 1905. – Т. 88, №1. – С. 66-88.

75. **Современные** колядки и щедривки. – К., 1905.

Те саме // Нар. творчість та етнографія. – 1999. - №1. – С. 89-102.

Рец.: Богданова, О. Рідкісна збірка пісень з Уманщини / О. Богданова // Нар. творчість та етнографія. – 1999. - №1. – С. 87-89.

76. **Баллада** о Бондаривне и пане Каневском: (новые варианты и литература песни) // Киев. Старина. – 1905. – Т. 88, №3. – С. 480-494.

Гнатюк, В. [Рецензія] // Записки НТШ. – Л., 1906. – Т. LXXIII (73), кн. V. – С. 212-214.

77. **По поводу** одной мнимо-народной песне о панщине и повстанье / В. Д. // Киев. Старина. – 1905. – Т. 88, №5. – С. 156-157.

78. **Вірша** на київських ченців: [дод.: текст вірші] // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т. LXXXV (85), кн. V. – С. 135-140.

Літературознавство та мовознавство

79. **Александр Яковлевич Конисский**: некролог. – К., 1901.

80. **К малорусскому** переводу Евангелия / В.Д. // Киев. Старина. – 1903. – Т. 80, №1. – С. 10-11.

81. **Шекспировский** фонд и Русько-Украинська Выдавныча спилка // Киев. Старина. – 1903. – Т. 80, №3. – С. 141-148.

82. **А може** ще не все пропало?: [справи укр. книжки на Вкраїні] // Літ.-наук. вістн. – 1903. – Т. 22, ч. II. – С. 136-141.

83. **Фляндська** література / В. Д-ий // Літн.-наук. вістн. – 1904. – Т. 25, ч. II: (Хроніка: з науки і літератури). – С. 181-183.

84. **Неизвестное** стихотворение К.Д. Думитрашка

// Киев. Старина. – 1905. – Т. 89, №5. – С. 152-155.

85. **Володимир** Антонович: 3 нагоди 45-літнього ювілею наукової і громадської діяльності. – К., 1906.

Те саме // Нова громада. – 1906. - № 9. – С. 27-46.

86. **Словарик**. Пояснення чужих та не дуже зрозумілих слів. – К., 1906.

Те саме // Winnipeg, Ruska Knyharnia, [1906?]. – 130 с.

87. **Літературні** новина. („Украинский Вестник”, книжки 1, 2 та 3) // Громад. думка. – 1906. – 17 черв. – С. 2-3.

88. **Українська** преса в 1906 р. // Україна. – 1907. - №1. – С. 48-65.

89. **Українська** література в 1906 році // Україна. – 1907. - №2. – С. 102-127.

90. **Ода Сафо** в перекладі Котляревського І. // Україна. – 1907. - № 7/8. – С. 234-236.

91. **Нечувана** літературна експропріяція / В. Д-ий // Рада. – 1907. – 15 нояб. – С. 3.

92. **Невідомі** вірші еромонаха Климентія з початку XVIII віку: [дод.: оригінал. тексти віршів] // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т. LXXXI (81), кн. 1. – С. 51-129.

93. **Авторство** Марка Вовчка : [дод.] // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т. LXXXIV (84), кн. IV. – С. 111-171.

94. **Марія** Олександрівна Маркович – авторка „Народніх оповідань” [Вовчок Марко] : на основі нових матеріалів // Літ.-наук. вістн. – 1908. – Т. 41. – С. 48-75.

95. **Марко** Вовчок про Куліша // Літ.-наук. вістн. – 1908. – Т. 44. – С. 50-52.

96. **Пам’яті** незабутнього учителя: (спомини про В.Б. Антоновича) // Рада. – 1908. – 16 марта (29 берез.). – С. 1-2.

97. **Данило** Братковський. Суспільний діяч і письменник XVII століття. – К., 1909.

98. **Лист** Ксенофонта Климковича до Марка Вовчка: [дод.: текст листа] // Записки НТШ. – Л., 1909. – Т.LXXXVII (87), кн. 1. – С. 97-101.

99. **Матеріяли** до біографії Є.П. Гребінки: [дод.: тексти листів] // Записки НТШ. – Л., 1909. – Т. XC (90), кн. IV. – С. 165- 168.

100. **Марко** Вовчок // Діло. – 1909. – Ч. 170-172. [Рецензія] // Записки НТШ. – Л., 1910. – Т. XCV (95), кн. III. – С. 224.

101. **Вірші** Данила Братковського // Літ.-наук. вістн. – 1090. – Т. 45. – С. 339-348.

102. **Пам’яті** Миколи Аркаса // Рада. – 1909. – 21 марта (13 квіт). – С. 1.

[Рецензія] // Записки НТШ. – Л., 1910. – Т. XCVI (96), кн. IV. – С. 236.

103. **Пам’яті** Б.Д. Грінченка // Рада. – 1909. – 9 мая (22 трав.). – С. 2.

Шевченкіана Василя Доманицького

104. **Некоторые** данные для биографии Т.Г. Шевченко / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 72, № 2. – С. 65-68.

105. **Культурно-историческое** значение поэзии Т.Г. Шевченка // Крымский курьер. – 1902. – 26 февр. (№51).

106. **Как читается** Шевченко // Киев. старина. – 1904. – Т. 86, № 7/8. – С. 18-19.

107. **Національність** в Шевченкових творах // Громад. думка. – 1906. – 26 лют. – С. 2-3.

108. **Про видання** повного „Кобзаря” Т.Г. Шевченка // Громад. думка. – 1906. – 29 черв. – С. 1.

109. **Новознайдені** твори Шевченка // Громад. думка. – 1906. – 15 лип. – С. 1.

110. **Новознайдені** поезії Т. Шевченка // Нова громада. – 1906. - № 8. – С. 102-113.

111. **На могилі** Т.Г. Шевченка / Н.Т. // Рада. – 1906. – 15 верес. – С. 2-3.

112. **Доля** України в поезії Шевченка // Рада. – 1906. – 17 верес. – С. 2-3.

113. **До бібліографії** літератури про Т. Шевченка // Киев. Старина. – 1906. – Т. 94, № 9. – С. 5-10.
114. **Новознайдені** Шевченкові твори // Нова громада. – 1906. – № 10. – С. 60-72.
- Продовження опису недрукованих поезій Шевченка „Сова”, „Дівичії ночі”, „Маленькій Мар’яні”, „Три літа”.*
115. **Од редактора** // Шевченко Т. Кобзарь. – СПб., 1907. – С. V-IX.
116. **Наші** обов’язки до пам’яті великого поета // Рада. – 1907. – 28 лют. – С. 1-2.
117. **Ще нові** матеріали до „Кобзаря” Шевченка // Рада. – 1907. – 29 берез. – С. 3-4.
118. **Лист** Т. Шевченка до Є. Ковалевського: [дод.: текст листа] // Записки НТШ. – Л., 1909. – Т. LXXXIX (89), кн. III. – С. 158-159.
119. **Ще про нове** видання „Кобзаря” // Рада. – 1910. – 1 лип.
120. **Життя** Тараса Шевченка. – К.: Видавниче т-во „Криниця”, 1917. – 30 с.
121. **Життя** Тараса Шевченка. – К.: Вид-во кн. Є. Череповського, 1918.
122. **Життя** Тараса Шевченка. – К., 1920.
123. **Критичний** розслід над текстом „Кобзаря” Шевченка / упоряд. В.Т. Поліщук. – Репр. відтвор. вид. 1907р. – Черкаси: 2008. – 384 с.
124. **Критичний** розслід над текстом „Кобзаря” Шевченка. – К.: Просвещение, 1907. – IV. – 365.
125. **Те саме** // Киев. старина. – 1906. – Т. 94, № 9. – С. 21-82; № 10. – С. 198-268; № 11/12. – С. 331-564.
- Франко І. [Рецензія] // Записки НТШ. – Л., 1907. – Т. LXXIX (79), кн. V. – С. 228-230.

Критика та бібліографія

126. **Библиографический** указатель сочинений А.Я. Конисского, написанных по-малорусски // Киев. Старина. – 1901. – Т. 72, № 1. – С. 131-151.
127. **Показчик** змісту літературно-наукового вістника томів I-XX (1898-1902) / зладив В.Н. Доманицький; передм. Івана Франка. – Львів, 1903. – XXXVII, 119 с.
128. **До української** бібліографії // Рада. – 1908. – 10 апр. (23 квіт.). – С. 3.
129. **Українське** письменство року 1908: (бібліогр. огляд). – І. В Росії // Рада. – 1909. – 17 марта (30 берез.). – С. 1-2.
- [Рецензія] // Записки НТШ. – Л., 1910. – Т. XCV (95), кн. II. – С. 234.
130. **Українська** та про Україну література в році 1909 // Рада. – 1909. – 7 мая (20 трав.). – С. 2.
- [Рецензія] // Записки НТШ. – Л., 1910. – Т. XCV (95), кн. II. – С. 234.
131. **Українська** література в Росії 1909 року. II: Видання за квітень, травень і червень // Рада. – 1909. – 9 окт. (22 жовт.). – С. 2.
- [Рецензія] // Записки НТШ. – Л., 1910. – Т. XCV (95), кн. II. – С. 234.
132. **Українська** література в Росії 1909 року. III: Видання за липень, серпень і вересень // Рада. – 1909. – Ч. 264.
- [Рецензія] // Записки НТШ. – Л., 1910. – Т. XCV (95), кн. II. – С. 234.
133. **Українська** література в Росії 1909 року. IV: Видання за жовтень, листопад і грудень // Рада. – 1909. – 22 янв. (4 лют.). – С. 1.
134. **Українська** література в Росії 1910 року // Рада. – 1909. – 20 мая (2 черв.). – С. 2.

Рецензії

135. **Григорова**, Е.Н. Т.Г. Шевченко, біографія для юношества [М., 1896. – 34 с.] // Записки НТШ. – Л., 1998. – Т. XXI (21). – С. 27-29.
136. **Лаппо**, И. Земский суд в Великом княжестве Литовском в конце XVI в. [Журн. М-ва нар. просвещения. – 1897. - № 6. – С. 263-302] / В.Д. // Киев. Старина. – 1898. – Т. 60, № 2. – С. 73-77.
137. **Лотоцкий**, А. Где обучалось подольское духовенство до учреждения подольской семинарии. [Каменец-Подольск, 1898. – 47 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1899. – Т. 64, № 2. – С. 127-128.
138. **Етнографічний** збірник. Т. I-V [Л., 1895-1898] // Киев. Старина. – 1899. – Т. 67, № 12. – С. 148-153.
139. **Обзор** украинско-русской литературы за 1898 г. // Киев. Старина. – 1899. – Т. 67, № 12. – С. 153-157.
140. **Малорусские** издания 1899 г. // Киев. Старина. – 1900. – Т. 68, № 2. – С. 96-108.
141. **Розвідки** Михайла Драгоманова про українську народню словесність і письменство. Т. 1. [Львів, 1899] / В.Д. // Киев. Старина. – 1900. – Т. 68, № 3. – С. 169-172.
142. **Етнографічний** збірник Т. IV. Галицько-руські анекдоти / зібрав В. Гнатюк [Львів, 1899] / В.Д. // Киев. Старина. – 1900. – Т. 69, № 5. – С. 100-102.
143. **Часопись** правнича: розвідки правничі секції історично-філософичної НТШ. Т.IX [Львів, 1899] / В.Д. // Киев. Старина. – 1900. – Т. 69, № 5. – С. 103-104.
144. **Юбилейный** сборник в честь Всеволода Федоровича Миллера, изданный его учениками и почитателями [М., 1900. – XXII, 368 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1900. – Т. 70, № 7-8. – С. 29-40.
145. **Отчет** благотворительного Общества издания общепольных и дешевых книг за 1899 г. [СПб., 1900. – 37 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1900. – Т. 70, № 7-8. – С. 47-48.

146. **Лотоцкий** А. Народное образование в Подолии в его прошлом и настоящем (Образование. – 1899. – Апр.-июнь) / В.Д. // Киев. Старина. – 1900. – Т. 70, № 9. – С. 121.-123.
147. **Записки** Наукового товариства імені Шевченка. Т. XXXI-XXXII [Львів, 1899] / В.Д. // Киев. Старина. – 1900. – Т. 71, № 10. – С. 34-43.
148. **Записки** Наукового товариства імені Шевченка. Т. XXXIII-XXXIV [Львів, 1900] / В.Д. // Киев. Старина. – 1900. – Т. 71, № 11. – С. 83-87.
149. **Записки** Наукового товариства імені Шевченка. Т. XXXV-XXXVI [Львів, 1900] / В.Д. // Киев. Старина. – 1900. – Т. 71, № 12. – С. 165-171.
150. **Грабина**, А.Т. Тывуртиевы выгадки: жарт в 1-й дії [К., 1900. – 34 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1900. – Т. 71, № 12. – С. 171-172.
151. **Приходские** фундушевые училища в Юго-Западном крае: их возникновение и средства содержания. [К., 1900. – 171 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. - Т. 72, № 1. – С. 30-35.
152. **Добрыв**, А.П. Биографии русских писателей среднего и нового периодов. [СПб., 1900] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 72, № 1. – С. 35-37.
153. **Записки** Наукового товариства імені Шевченка. Т. XXXVII-XXXVIII [Львів, 1900] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 72, № 2. – С. 92-96.
154. **Єфименко**, А.Я. На Украине: очерки и рассказы [М., 1901] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 72, № 2. – С. 96-98.
155. **Лотоцкий**, И. Виннице – Брацловский женский монастырь и его святыни. [Немиров, 1900. – 62 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 72, № 2. – С. 101-103.
156. **Украинские** издания 1900 г. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 72, № 3. – С. 166-177; Т. 73, № 4. – С. 33-39.
157. **Труды** Подольского епархиального историко-статистического комитета. Вып. 9. Приходы и церкви

Подольской епархии. [Каменец-Подольск, 1900] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 73, № 4. – С. 48-49.

158. **Кранихфельд** В.Д. Т. Шевченко, певец Украины и Запорожья (1814-1861) [СПб, 1901. – 64 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 73, № 5. – С. 101-103.

159. **Лыхо** з горилкою! : (правдиве оповидання) Пьяныця [М., 1901. – 31 с.]; Островский М.О. Вирне средство от п'янства и запоя: рассказ малоросса [Житомир, 1901. – 32 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 73, № 5. – С. 105-107.

160. **Галерея** русских писателей [М., 1901. – VII, 589 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 73, № 5. – С. 107-108.

161. **Записки** Наукового товариства імені Шевченка. Т. XXXIX, XL, XLI [Львів, 1901] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 74, № 7-8. – С. 54-57.

162. **Радич**, В. Запорожская старина: ист. рассказы [СПб., 1900. – 242 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 74, № 9. – С. 115-116.

163. **Волжский** странник (всеядном) Волжская библиотека. Вып. 1. [Н.-Новгород, 1899] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 74, № 9. – С. 125-128.

164. **Корифей** украинской сцены [К., 1901. – 191 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 75, № 11. – С. 111-112.

165. **Михновский**, Г.И. Сатаньинська помста: драма в 4 диях / муз. И.Т. Белавина [Черкасы, 1898. – 65+19с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 75, № 11. – С. 112-115.

166. **Русинов**, В. Прыхожа: сцена в 1 дии / переклав и переробив з соч. Н.В. Гоголя „Лакейская” [Полтава, 1901. – 14 с.]; Несподивана халепа: драма в 2-х диях [Полтава, 1901. – 44 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1901. – Т. 75, № 12. – С. 183-185.

167. **Поля** погребеній въ среднемъ Поднепровьи: раскопки В.В. Хвойка в 1899-1900 гг. [Записки Император. Рус. Археолог. О-ва. – СПб., 1901. – Т. XII. – 1-2. – С. 182-190] // Записки НТШ. – Л., 1902. – Т. L (50), кн. VI. – С. 1-3.

168. **Записки** Наукового товариства імені Шевченка. Т. XLII-XLV [Львів, 1901] / В.Д. // Киев. Старина. – 1902. – Т. 77. – № 6. – С. 179-185.

169. **Яворский**, Ю.А. Из этнографической тетрадки 1830-х гг. [Л.: Изд. „Галицко-Русской Матицы”, 1902. – 15 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1902. – Т. 78, № 9. – С. 152.

170. **Отчет** благотворительного Общества издания общепользных и дешевых книг за 1901 г. [СПб., 1902. – 72 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1902. – Т. 78, № 9. – С. 154-156.

171. **Записки** Наукового товариства імені Шевченка. Т. XLVI-XLVII [Львів, 1902] / В.Д. // Киев. Старина. – 1902. – Т. 78. – № 9. – С. 156-159.

172. **Грушевский**, М. Історія України-Руси. Т. I-III [Львів, 1898-1900] // Киев. Старина. – 1902. – Т. 79, № 12. – С. 186-193.

173. **Курганы** и случайныя археологическія находки близь местечка Смелы [СПб., 1901] // Записки НТШ. – Л., 1903. – Т. LI (51), кн. I. – С. 1-8.

174. **Труды** Общества изследователей Воыни [Житомир, 1902. – Т. 1. – 83+173 с.] // Записки НТШ. – Л., 1903. – Т. LI (52), кн. II. – С. 1-5.

175. **Известія** имп[ераторского] общества любителей естествознанія, антропологии и этнографіи, состоящего при московском университете [М., 1899. – Т. XCV] // Записки НТШ. – Л., 1903. – Т. LI (52). – кн. II. – С. 37-41.

176. **Грушевский**, А.С. Очеркъ исторіи Турово-Пинскаго княжества въ составе Литовско-Рускаго государства XIV-XVI в. [Университет. известия (Киев.). – 1902. – К. 7, 10-11. – С. 1-192] // Записки НТШ. – Л., 1903. – Т. LI (53), кн. III. – С. 17-18.

177. **Фоменко** Кл. Містечко Фастовъ по описанію Московскаго священника Іоанна Лук'янова: ист. заметка [Киев. епархиал. ведомости. – 1903. – № 18. – С. 479-485] // Записки НТШ. – Л., 1903. – Т. LV (55), кн. V. – С. 17-18.

178. **Записки** Наукового товариства імені Шевченка. Т. XLVIII-L [Львів, 1902] / В.Д. // Киев. Старина. – 1903. – Т. 80. – № 3. – С. 179-185.

179. **Известия** отделения русского языка и словесности Императорской Академии Наук за 1902 г. Кн. 3, 4. [СПб., 1902] / В.Д. // Киев. Старина. – 1903. – Т. 81, № 4. – С. 67-68.

180. **Хроніка** українсько-руського Наукового товариства імені Шевченка у Львові. Вип. 1. [Л., 1903. – 86 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1903. – Т. 81, № 5. – С. 131-134.

181. **Записки** Наукового товариства імені Шевченка. Т. LI-LIII [Львів, 1903] / В.Д. // Киев. Старина. – 1903. – Т. 82, - № 9. – С. 134-139.

182. **Фоменко**, Кл. Из пришлого Киевской епархии: местечко Фастов по описанию москов. священника Иоанна Лукьянова [Киев. епархиал. ведомости. – 1903. - № 18]; Киев. времен Петра I [Киев. епархиал. ведомости. – 1903. - № 23, 24] / В.Д. // Киев. Старина. – 1903. – Т. 82, № 9. – С. 146-147.

183. **Запорожская** рукопись о кладах [К., 1903. – XI, 63 с.] // Киев. Старина. – 1903. – Т. 83, № 11. – С. 103-106.

184. **Лири** и її мотывы / Зібрав в Кыйвщыни П. Демущкый [К., 1903. – 58 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1903. – Т. 83, № 11. – С. 109-111.

185. **Хлопець** та море. Лыстоноша. Розумний коваль: оповидання [Одеса, 1903. – 32 с.]; Пухальський И. Катерина [Полтава, 1903. – 54 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1903. – Т. 83, № 11. – С. 111-113.

186. **Грушевський**, М. Історія України-Руси. Т. IV: XIV-XVI віки – відносини політичні [Львов, 1903] // Киев. Старина. – 1903. – Т. 83, № 12. – С. 163-171.

187. **Халанскій**, М. Московський літописець XVIII в., содержащий варианты сказаний о первых русских князьях; Халанскій М. „Сборникъ”, рукопись Императорской публичной бібліотеки № 1578 (П.М.

Строева) [Труды Харьковского предварительного комитета по устройству XII археологического съезда. – Т.1. – С. 410-422; Т. 1. – С. 422-431] // Записки НТШ. – Л., 1904. – Т. LVII (57), кн. 1. – С. 18-21.

188. **Гошкевичь**, В.И. Клады и древности Херсонской губернии. Кн. 1. [Херсон, 1903. – 176 с.] // Записки НТШ. – Л., 1904. – Т. LVIII (58), кн. I. – С. 1-3.

189. **Оглобин**, Н. Обозрение столбцовъ и книгъ Сибирскага приказа (1592-1768 г.) Ч. 4: Док. центр. упр. [ЧОИДР. – 1902. – Кн. II. – С. 1-288] // Записки НТШ. – Л., 1904. – Т. LVIII (58), кн. II. – С. 8-10.

190. **Ляскоронскій**, В. Історія Переяславской земли с древнейшихъ временъ до половины XIII столетія // Записки НТШ. – Л., 1904. Т. LIX (59), кн. III. – С. 8-13.

191. **Древнейшая** Разрядная книга официальной редакції (по 1565 г.), изданная подъ наблюдением П.Н. Милюкова [ЧОИДР. – Кн. 200] // Записки НТШ. – Л., 1904. – Т. LX (60), кн. IV. – С. 15-17.

192. **Труды** харьковского предварительнаго комитета по устройству XII археологического съезда / под. ред. Е.К. Редина [Х., 1902. – Т. 1. – 594 с.; Т. II, ч. I-II. – 450+251 с.] // Записки НТШ. – Л., 1904. – Т. LX (60), кн. IV. – С. 34-41.

193. **Чтения** въ Историческомъ Обществе Нестора Летописца [К., 1902. – Кн. XVI. – Вып. I-IV] // Записки НТШ. – Л., 1904. – Т. LXI (61). – Кн. V. – С. 35-37.

194. **Мельникъ**, Е.Н. Раскопки въ земле Лучань, произведенныя въ 1897 и 1898 гг. [Труды XI археологического съезда в Киеве. – К., 1901. – Т. 1. – С. 419-576] // Записки НТШ. – Л., 1904. – Т. LXII (62), кн. VI. – С. 4-5.

195. **Довнаръ-Запольскій**, М. Историческій процессъ русскаго народа въ русской исторіографіи [Русская мысль. – 1902. – Кн. III. – С. 170-186] // Записки НТШ. – Л., 1904. – Т. LXII (62), кн. VI. – С. 25-26.

196. **Підеша** Восток і Запад: повість [Комія, 1903. – 155 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1904. – Т. 84, № 1. – С. 31-32.

197. **Цеглинський**, Г. Кара совісти: нар. драма в V діях [Перемишль, 1903. – 57 с.]; Бобикевич О. Настояні : комедія в одній дії [Львів, 1903. – 55 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1904. – Т. 84, № 1. – С. 33-37.

198. **Суходольський**, А.Л. Помста, або Загублена доля: драма в 4-х действиях; Хмара: драма в 5-ти действиях [Ростов-на-Дону, 1902. – 103 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1904. – Т. 84, № 1. – С. 37-40.

199. **Т. Шевченко** в литературе и искусстве: библиогр. указатель материалов для изучения жизни и произведений Т. Шевченко / Сост. М. Комаров [Одесса, 1903. – 143 с.] // Киев. Старина. – 1904. – Т. 84, № 2. – С. 77-80; Т. 85, № 5. – С. 79-90.

200. **Записки** наукового товариства ім. Шевченка. Т. LIV-LVI [Л., 1903-1904] // Киев. Старина. – 1904. – Т. 84, № 3. – С. 135-141.

201. **Дорошенко**, Д. Указатель источников для ознакомления с Южной Русью. [СПб., 1904. – IV, 60 с. // Киев. Старина. – 1904. – Т. 86, № 9. – С. 104-113.]

202. **Тогобичний**, И.А. Борцы за мрии: драма на 5 дій [Харьков, 1903]; Терещенко М.С. Орыся: драма [Черкаassy, 1903]; Грабина А.М. Мужичкы: жарт, в 1-й дии [К., 1904]; Хома Боец В кого сердце щыре, той в нещастях гине: опера у 4-х диях [К., 1904] / В.Д. // Киев. Старина. – 1904. – Т. 87, № 10. – С. 39-42.

203. **На чуже** посягны, то й свое выстав / сост. козак Е.С. Копыл [М., 1904] / В.Д. // Киев. Старина. – 1904. – Т. 87, № 10. – С. 42-43.

204. **Руська** письменність: твори Івана Котляревського, Петра Артемовського – Гулака, Євгенія Гребінки. [Л., 1904. – 533 с.] // Киев. Старина. – 1904. – Т. 87, № 12. – С. 168-179.

205. **Дорошенко**, Д. Народная украинская литература: сб. отзывов на нар. укр. издания [СПб., 1904. – 72 с.] ; Народная література: сб. отзывов библиотеч. Комиссии Киев. о-ва грамотности о кн.. для нар. чтения. Вып. 2. [К.,

1904. – 160 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1904. – Т. 87, № 12. – С. 184-186.

206. **Черепнинъ**, А.И. О кievскихъ денежныхъ гривнах [Труды XI археологического съезда в Кieve. – К., 1902. – Т. II. – С. 38-61] // Записки НТШ. – Л., 1905. – Т. LXIII (63), кн. I. – С. 10-12.

207. **Радакова** Е.П. О ревизіяхъ въ Малороссіи въ XVIII столетіи [Труды XI археологического съезда в Кieve. – К., 1902. – Т. II. – С. 105-125] // Записки НТШ. – Л., 1905. – Т. LXIII (63), кн. I. – С. 21-22.

208. **Орда**, Л. Страничка изъ исторіи просвещенія на Вольни [Луцк, 1903. – 42 с.] // Записки НТШ. – Л., 1905. – Т. LXIII (63). – С. 23-24.

209. **Труды** одиннадцатого археологического съезда въ Кieve 1899 [М., 1901. – Т. I. – 816 с.; М., 1902. – Т. II. – 99+265 с.] // Записки НТШ. – Л., 1905. – Т. LXIV (64), кн. II. – С. 1-9.

210. **Иконниковъ**, В.С. Кіевъ въ 1654-1855гг.: ист. очеркъ [К., 1904] // Записки НТШ. – Л., 1905. – Т. LXIV (64), кн. II. – С. 30-31.

211. **Модзалевскій**, В. Генеральный судья Иванъ Чарнышь и его родъ [Киев. Старина. – 1904. – № 3. – С. 315-341; № 4. – С. 1-35; № 5. – С. 193-230] // Записки НТШ. – Л., 1905. – Т. LXIV (64), кн. II. С. 31-32.

212. **Ивановскій**, А.А. Об антропологическомъ составе населенія Россіи [Известия імператор. о-ва любителей естествознания, антропологи и этнографи. – М. – Т. CV – 288 с.] // Записки НТШ. – Л., 1905. – Т. LXIV (64), кн. II. – С. 43-46.

213. **Павловскій**, И. Приходскія школы въ старой Малороссіи и причины ихъ уничтоженія [Киев. Старина. – 1904. – № 1. – С. 1-40]; Павловскій И. Ремесленное училище въ Черниховъ, учрежденное сто лет назад (1804-1811 гг.) [Киев. Старина. – 1904. – № 2. – С. 157-168] // Записки НТШ. – Л., 1905. – Т. LXV (65), кн. III. – С. 47-49.

214. **Науменко**, В. Переписка М.А. Максимовича съ Н.Г. Лебединцевымъ [Киев. Старина. – 1904. - № 9. – С. 378-413; № 10. – С. 125-147; № 11. – С. 260-295; № 12. – С. 454-505] // Записки НТШ. – Л., 1905. – Т. LXV (65). – кн. III. – С. 49-51.

215. **Автобіографія** М.А. Максимовича [Киев. Старина. – 1904. - № 9. – С. 322-346]; Стешенко И. М.А. Максимовичъ: к столетию годовщины его рождения [Киев. Старина. – 1904. - № 9. – С. 347-377] // Записки НТШ. – Л., 1905. – Т. LXV (65), кн. III. – С. 51-52.

216. **Сборник** статей по истории права, посвященный М.Ф. Владимирскому–Буданову его учениками и почитателями, изданъ под редакцій М.Н. Ясинского [К., 1904 – IX+456с.] // Записки НТШ. – Л., 1905. – Т. LXV I (66), кн. IV. – С. 48-51.

217. **Запорожская** Сич с новым содержанием: (из дорож. впечатлений) [Вестник Юга. – 1904. – 15 авг.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1905. – Т. 88, № 1. – С. 47-48.

218. **Красильников**, Ф.С. Малороссия и малороссы: (геогр.-этногр. очерк) [М., 1904. – 56 с.] // Киев. Старина. – 1905. – Т. 88, № 1. – С. 49-51.

219. **Столпянский**, П.К. Материалы к истории русской литературы и науки в XVIII веке. Вып. 1. Опыт библиогр. указателя книг по географии, изданных в России в царствование имп. Екатерины II (1762-1796) [Оренбург, 1903. – 92 с.] // Киев. Старина. – 1905. – Т. 88, № 3. – С. 191-198.

220. **Грушевский**, М. Спирні питання староруської етнографії [1904. – 17 с.] // Киев. Старина. – 1905. – Т. 88, 3. – С. 198-200.

221. **Яворская**, П. Вирши украинськи [К., 1904. – 89 с.]; Яворская, П. Марина: поэма [К., 1904. – 108 с.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1905. – Т. 88, № 3. – С. 200-203.

222. **Романчук**, Ю. Недруковані твори Артемовського-Гулака [Записки НТШ. – Л., 1905. – Т. LX. Miscellanea –

С. 1-14.] / В.Д. // Киев. Старина. – 1905. – Т. 88, № 3. – С. 203-204.

223. **Археологическая** летопись Южной России: журнал посвященный южно-русской старине [1903. № 1-6; 1904. № 1-5] / В.Д. // Киев. Старина. – 1905. – Т. 89, № 4. – С. 12-14.

224. **Історія** України-Руси, написав Олександр Барвінський [Львів, 1904. – 125 с.]; Історія України-Руси (з образками), написав Олександр Барвінський [Львів, 1940. – 39 с.] // Київ. Старовина. – 1905. – Т. 89, № 5. – С. 113-118.

225. **Лепкий**, Б. Про „Наймичку”, поему Тараса Шевченка [Л., 1907-64 с.] // Записки НТШ. – Л., 1906. – Т. LXXXI (81), кн. V. – С. 197-199.

226. **Украинський** декламатор „Розвага”: арт. зб. поезий, оповиданъ в прози, монологив, жартив и гуморесок найвыдатниших укр. поетив и письм. / уложив О. Коваленко [К., 1905. – 520 с.] // Киев. Старина. – 1906. – Т. 92, № 3-4. – С. 57-60.

227. **До бібліографії** літератури про Т. Шевченка // Киев. Старина. – 1906. – Т. 94. № 9. – С. 5-10.

228. **Украинський** Декламаторъ „Розвага”: арт. зб. поезий, оповиданъ в прози, монологивъ, жартивъ и гуморесок найвидатнїйшихъ укр. поетовъ и письм. / уклад. О. Коваленко. – К., 1905. – 52 с.; Украинський Декламаторъ „Досвітни Огни” : зб. поезіи и прозы до читання и декламації / упоряд. Б. Гринченко. – К.: Вид. Є.П. Череповського, 1906. – 479 с.: ноти // Нова громада. – 1906. - № 1. – С. 136-137.

229. **Франко**, І. Наливайко в мідянім биці: причинок до історії легенди [Наук. зб. присвячений професорови Михайлови Грушевському учениками й прихильниками. – Л., 1906. – С. 76-90] / В.Д. // Нова громада. – 1906. - № 1. – С. 140-142.

230. **Чайковський**, О. Початки гетьманування Петра Конашевича-Сагайдачного // Наук. зб., присвячений професорови Михайлови Грушевському учениками й

прихильниками. – Л., 1906. – С. 249-256 / В.Д. // Нова громада. – 1906. - № 1. – С. 142.

231. **Дорошенко**, Д. На громадській роботі: (про Пантелеймона Куліша) [Вид. „Благотворит. О-ва узд. Общепольных и дешевых книгъ” № 40. – СПб. – 32 с.]; Дорошенко Д. Якъ видкрито Новий Свить [Вид. „Благотворит. О-ва изд. Общепольных и дешевих книгъ” № 38. – СПб. – 55 с.] / В.Д. // Нова громада. – 1906. - № 2. – С. 146-148.

232. **Науковий** збірник, присвячений професорови Михайлови Грушевському учениками й прихильниками з нагоди його десятилітньої наукової праці в Галичині (1894-194). – Львів, 1906. – I-VIII, 1-604 с. // Нова громада. – 1906. - № 3. – С. 141-149.

233. **Кауфман** А.А. По новым местам: (очерки и путевые заметки, 1901-1903) [СПб., 1905. – 353 с.] / В.Д. // Нова громада. – 1906. - № 3. – С. 149-151.

234. **Пухальський**, И.С. Михайло Орша. З Лермонтова [Полтава, 1906. – 44 с.] / В.Д. // Нова громада. – 1906. - № 4. – С. 173.

235. **Сігов** І. Що таке народня воля? [СПб.: Праця, 1906. – 8 с.] / В.Д. // Нова громада. – 1906. - № 5. – С. 151.

236. **Ст-кый**, А. Первоучители славянь / В.Д. [СПб.: Вид. „Благотвит. О-ва изд. Общепольных и дешевих книгъ”, № 41, 1906. – 32 с.] // Нова громада. – 1906. - № 5. – С. 151-152.

237. **Грушевскій**, М. Очеркъ исторіи украинскага народа. – 2-е изд., доп. – СПб., 1906. – 512 с. // Нова громада. – 1906. - № 5. – С. 152-153.

238. **Гриневиць**, А. До Бога. Евангельски наголосы. - Балта, 1906. – 32 с. / В.Д. // Нова громада. – 1906. - № 6. – С. 156.

239. **Отчетъ** Черниговской Губернской Земской Управы за 1904 годъ. - Чернигов, 1905. – 468 с. / В.Д. // Нова громада. – 1906. - № 7. – С. 147-148.

240. **Каманинь**, И. Эпизоды и деятели эпохи Богдана Хмельницкаго: (відбитка з XVIII т. „Чтеній въ Ист. О-ве Нестора Летописца”. – К., 1906. – С. 1-20) // Нова громада. – 1906. - № 7. – С. 148-150.

241. **Стефан** Томашівський: словацький висланник на Україні (1708-1709) [Науковий збірник, присвячений професорови Михайлови Грушевському учениками й прихильниками з нагоди його десятилітньої наукової праці в Галичині. – С. 301-345] // Нова громада. – 1906. - № 7. – С. 150-153.

242. **Харузин**, Н. Этнографія: лекції читання в Императорскомъ Московскомъ университетѣ. IV. Вѣрованія; Харузина Вера. Матеріали для бібліографіи этнографической литературы [СПб., 1905. – С. 1-530, 1-295] / В.Д. // Нова громада. – 1906. - № 8. – С. 154-155.

243. **Переход** на хуторі (від Гайсинської Земської Управи) [Гайсин, 1906. – 26 с.] / В.Д. // Нова громада. – 1906. - № 9. – С. 142-143.

244. **Горовая**, Н. Василь Матюренко: оповидання. [К.: Изд. Киев. О-ва Грамотности, 1906. – 16 с.] / В.Д. // Нова громада. – 1906. - № 10. – С. 156.

245. **Грушевскій**, М. Очерк истории украинского народа. – 2-е вид., доп. - СПб., 1906. – 152 с. / В.Д.-ий // Громад. думка. – 1906. – 16 черв. – С.4.

246. **Демуцький**, В. Водобоязнь (бишенство, сказ, стеклызна). - К., 1906. – 14 с. / В. Д.-ий // Громад. думка. – 1906. – 13 лип. – С. 4.

247. **Украинский** Вестник. Кн. 4, 5, 6, 7, 8 // Громад. думка. – 1906. – 20 лип. – С. 2-3; 21 лип. – С. 2-3.

248. **Шевченко**, Т.Г. Кобзарь. // Літ.-наук. вістн. – 1907. – Т. 37. – С. 563-564.

249. **Володський**, А. Як вони женихалися // Літ.-наук. вістн. – 1907. – Т. 38. – С. 181-182.

250. **Чіріков**, Є. Євреї // Літ.-наук. вістн.- 1907. – Т. 38. – С. 375-376.

251. **Грушевський**, М. Про старі часи на Україні [СПб.: Видання „Благотворит. О-ва изд. Общеполезных и дешевых книг”, № 51. – 176 с.] / В.Д-ий // Рада. – 1907. – 1 квіт. – С. 4.

252. **Козловський**, И.О. Ф.М. Ртищевъ: историко-биографическое изследование [Университет. известия (Киев.). – 1906. – Кн. I. – С. 1-52; Кн. II. – С. 53-200] // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т. LXXXII (82), кн. II. – С. 224-226.

253. **Музыченко**, А.Ф. История поселения и фонетическія особенности говора крымскихъ Болгарь [Известия ОРЯС АН. – 1907. - № 2. – С. 72-134] // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т. LXXXII (82), кн. II. – С. 226-228.

254. **Бабенко**, В.А. Дневникъ раскопокъ, произведенныхъ въ 1906 году въ Верхнемъ Салтове Волчанского уезда Харьковской губ[ернии] [Записки імператор. Харьков. Ун-та. – 1907. – Кн. 2. – С. 113-116] // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т. LXXXIII (83), кн. III. – С. 199.

255. **Карскій**, С.Ф. «Наймычка» Шевченка, матеріали для ея научного изданія [Рус. филолог. вестн. – 1907. - №1. – С.100-107] // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т.LXXXIII (83), кн. III. – С.231-232.

256. **Довнаръ-Запольскій**, М.В. Боркулабовская летопись [Университет. известия (киев.). – 1907. – Кн. XII. –С.1-12] // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т.LXXXIV (84), кн. IV. – С.220.

257. **Павловскій**, И.Фр. Битва подъ Полтавой 27 іюля 1709 года и ея пам'ятники. - Полтава, 1908. – I-VII+243+XXXIII с. // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т.LXXXIV (84), кн. IV. – С.221-224.

258. **Донскія Дела**. Кн. 2 / Русская Историческая Библиотека [СПб., 1906] // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т.LXXXV (85), кн. V-С.203-210.

259. **Признанія** Н.И.Костомарова въ III Отделеніи: по неизданнымъ даннымъ [Былое. – 1907. – кн. VII. – С.200-

228] // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т.LXXXV (85), кн. V. – С.225-229.

260. **Сфремов**, С. Марко Вовчок // Літ.-наук. вістн. – 1908. – Т.42. – С.196-198.

261. **Медобірський**, Л. Погасло світло // Літ.-наук. вістн. – 1908. – Т.43. – С.586-587.

262. **Як мед то й ложку!** (з приводу статті Ф.Красицького «Ілюстрована історія України» [Літ.-наук. вістн. – 1908. – Січ.] // Рада. – 1908. – 8 февр. (21 лют.). – С.3.

263. **Українське бджільництво**: ілюстр. часопись поступового бджільництва. Рік II, ч. I, II. Горбачев К. Гнилець і боротьба з ним у дуплянках та рамкових вуликах. – СПб.: «Укр. бджільництво», 1908. – 13 с. // Рада. – 1908. – 20 марта (2 квіт.) - С.4.

264. **Грушевський**, М. Історія України-Руси. Т.IV: Життя економічне, культурне, національне XVI-XVIII вв. // Рада. – 1908. – 24 мая (6 черв.). – С.2-3.

265. **Записки** Наукового Товариства імені Шевченка. – Л., 1908. – Т.LXXXI, LXXXII // Рада. – 1908. – 20 іюня (3 лип.). – С.2-3.

266. **Письма** Тургенева къ Марко Вовчку [Минувшие Годы. - 1908] // Записки НТШ. – Л., 1909. – Т. LXXXVIII (88), кн. II. – С.225-299.

267. **Словарь** української мови / упор. Б.Грінченко [К., 1908. – Т.I: А-Ж. – I-XI+1+495 с.]; Дубровський В. Українсько-російський Словник / ред. І.Стешенко [К., 1909. – 1-8+1-313 с.] // Записки НТШ. – Л., 1909. – Т.LXXXIX (89), кн. III. – С.218-228.

268. **«Господарь і Промисловець»**: орган «Красного союза господарсько-молочарського» в Стрию. Річник I, ч.I // Рада. – 1909. – 9 янв. (22 січ.). – С.3-4.

269. **Князь** Володимир Святий та хрещення Руси. – Одеса: Промінь, 1909. – 1-24+I-VII с. // Рада. – 1909. – 12 февр. (25 лют.). – С.4.

270. **Записки** Наукового Товариства ім. Шевченка. Том XXXVI // Рада. – 1909. – 21 февр. (6 берез.). – С.2.

271. **Щербина**, М.Л. Земля, рослини і тварі: попул. іст. нарис. – К., 1909. – 30 с. // Рада. – 1909. – 21 февр. (6 берез.). – С.4.

272. **Архипенко**, С. Щоденник пасічника на 20 пнів №3. [Укр. бджільництво. – 1909.] // Рада. – 1909. – 27 марта (9 квіт.). – С.3.

273. **Жерела** до історії України-Руси. Т.ХІІІ: Матеріали до історії української козаччини по 1631 р. – Л., 1908. – I-XI, 1-407 с. // Рада. – 1909. – 7 апр. (20 квіт.). – С.2.

274. **В обороні** мертвих од живих: (з приводу «Споминів про Марка Вовчка» Ганни Барвінок) // Рада. – 1909. – 16 апр. (29 квіт.). – С.2-3.

275. **Дубровський**, В. Українсько-Російський Словник / під ред. І.Стешенка. – К.: Час, 1909. – 1-8, 1-139 с. // Рада. – 1909. – 16 апр. (29 квіт.). – С.3-4.

276. **Записки** Наукового Товариства імені Шевченка у Львові. – Л., 1909. – Т.LXXXVII, кн. 1 // Рада. – 1909. – 1 мая (14 трав.). – С.2.

277. **[Лист-відповідь** Ів. Стешенку з приводу листа останнього до «Ради», як реакція на рецензію В.Доманицького на «Укр.-Рос. Словник»] // Рада. – 1909. – 17 июня (30 черв.). – С.3.

278. **Яворницький**, Д.І. Матеріяли до біографії Т.Г.Шевченка. – Катеринослав, 1909. – 48 с. // Рада. – 1909. – 7 окт. (20 жовт.). – С.3-4.

279. **Дорошенко**, Гр. Як вести торгові книги в крамницях. – К., 1909. – 31 с.; Доброумов Я. Руководство по счетоводству для небогатых Обществ Потребителей. – Никольск, 1909. – 55 с. // Рада. – 1909. – 16 окт. (29 жовт.). – С.4.

280. **Лепкий**, Б. Начерк історії української літератури. Кн. 1 (до нападів татар). – Коломия, 1909. – 320 с. // Рада. – 1909. – 11 нояб. (24 лист.). – С.3-4.

281. **Одна з «Катерин»**: матеріал для драми з життя «українофілів» 1860-их років [ЛНВ. – 1909. – кн. VII. – С.65-70] // Записки НТШ. – Л., 1910. – Т.XCIV (94). – кн. II. – С.211.

282. **Брехати** – не ціпом махати [Рада. – Ч.249] // Записки НТШ. – Л., 1910. – Т.XCIV (94). – Кн. II. – С.232.

283. **В обороні** мертвих від живих: (з приводу «Споминок про Марка Вовчка Ганни Барвінок») [Рада. – 1909. – Ч.85] // Записки НТШ. – Л., 1910. – Т.XCV (95), кн. III. – С.224.

* *
*

284. **Slovanský přehled**. Redactor A. ČV Praze. Ročnic I, číslo 1. / В.Д. // Киев. Старина. – 1898. – Т.63, №11. – С.67-69.

285. **Slovanský přehled**. Redactor A. ČV Praze. Ročnic I, číslo 2. / В.Д. // Киев. Старина. – 1898. – Т.63, №12. – С.101-104.

286. **Slovanský přehled**. Redactor A. ČV Praze. Ročnic I, číslo 3. / В.Д. // Киев. Старина. – 1899. – Т.64, №1. – С.64-65.

287. **Geneza** poetycznych utworów Markiana Szaszkewicza. Napisał Cyryl Studziński (Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział filologiczny. Seria II, tom XII, s. 1-46). / В.Д. // Киев. Старина. – 1899. – Т.65. - №4.

288. **Górski** Konstanty. Historya artyleryi polskiej. Z portretem i 13 rysunkami w tekście [Warszawa, 1902. – 324 s.] // Записки НТШ. – Л., 1903. – Т.LVI (56), кн. VI. – С.19-22.

289. **Chamiec** Ksawery. Wśród stepów i jarów. Kultura przeddziejowa // Записки НТШ. – Л., 1903. – Т. LIX (59), кн. IV. – С.1-3.

290. **Ruthenische** Revue Halbmonatschrift. I. Jahrgang, im Wien (№№ 1-16). / В.Д. // Киев. Старина. – 1904. – Т.84, №3. – С.142-146.

291. **Sprawozdanie** z zarządu Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu za rok 1906 (Rok XXXVII) // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т. LXXXII (82), кн. II. – С.240.

292. **Baranowski** Ignacy Tadeusz. Z dziejów feudalizmu na Podlasiu. Rajgrodzko-Goniądzkie “państwo” Radziwiłów w pierwszej połowie XVI wieku [Przegląd Historyczny. – 1907. – ks. I. – S.62-74; ks.II. – s.158-169.] // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т.LXXXIII (83), кн.. III. – С.213-215.

293. **Talko-Hryncewicz**. Muślimowie czyli tak zwani Tatarzy litewscy. Zarys antropologo-etnologiczny // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т.LXXXIV (84), кн. IV. – С.229-230.

Сільська кооперація

294. **Як хазяйнують** селяни в чужих краях: про селянську кооперацію. Про товариські крамниці. – К., 1904. – 84с.

295. **Товариські** крамниці. – СПб, 1905.

296. **Про** сільську кооперацію. – К., 1906.

297. **Товариські** крамниці. – СПб, 1906.

298. **Про** сільську кооперацію // Громад. думка. – 1906. – 20 квіт. – С. 20.

299. **В справі** Потребительних Товариств // Громад. думка. – 1906. – 10 черв.- С. 2.

300. **Про** сільську кооперацію: сільськогосподарські Товариства / В. Д-кий // Громад. думка. – 1906. – 21 лип. – С. 1.

301. **Про** сільську кооперацію: хліборобські артілі / В. Д-кий // Громад. думка. – 1906. – 22 лип. – С. 1-2.

302. **Не святі** горшки ліплять. (Про потрібительські крамниці) // Рада. – 1906. – 21 верес. – С. 2-3.

303. **Чи власність** селянська свята? В. Колодянин // Рада. – 1906. – 22 верес. – С. 1-2.

304. **З'їзд** повномочних од Потребительних крамниць / Потребитель // Рада. – 1907. – 31 трав. – С. 3.

305. **Як** хазяйнують селяни в чужих краях: (Німеччині, Бельгії, Голландії, Данії, Франції та Польщі). – К., 1908.

306. **Брати** наші не куняють...: (про кооперацію у Галицьких і Буковинських українців) // Рада. – 1908. – 6 марта (19 берез.). – С. 2.

307. **Громадянин** кооператор. – Німбрук, 1925. – 6 с.

Інші праці

308. **Великодний** сон. I / Колодянин // Громад. думка. – 1906. – 2 квіт. – С. 4.

309. **Воістину** воскресне! // Громад. думка. – 1906. – 2 квіт. – С. 1.

310. **Пропала** надія!.. / В. Колодянин // Громад. думка. – 1906. – 22 квіт. – С.1.

311. **Хто ми?** що ми? і чого нам треба? // Громад. думка. – 1906. – 11 лип. – С. 1; 12 лип. – С. 1-2.

312. **Де-що** про громадську мораль / В. Д-ій // Рада. – 1906. – 27 верес. – С. 3.

313. **Листи** з-за границі. I // Рада. – 1907. – 23 ноябр. – С. 2.

314. **Листи** з-за границі. II // Рада. – 1907. – 29 декаб. – С. 2.

315. **Ukrainica** в альбомі Н. Гербеля // Записки НТШ. – Л., 1908. – Т. LXXXIII (83), кн. III. – С. 176-184.

316. „**Slowianski Swiat**” – Москвофільський сват // Рада. – 1908. – 20 янв. (2 лют.). – С. 1-2.

317. **Листи** з-за границі. III // Рада. – 1908. – 17 фебр. (1 берез.). – С. 2-3.

318. **Листи** з-за границі. IV // Рада. – 1908. – 30 марта (12 квіт.). – С. 2-3.

319. **Листи** з-за границі. V // Рада. – 1908. – 2 мая (15 трав.). – С. 2-3.

320. **Листи** з-за границі. VI // Рада. – 1908. – 25 мая (7 черв.-лип.). – С. 2-3.

321. „Отреченная” книжка та пропаші люде // Рада. – 1908. – 4 июня (17 черв.-лип.). – С. 1.
322. **Про** відродження летголів // Рада. – 1909. – 10 янв. (23 січ.). – С. 2-3.
[Рецензія] // Записки НТШ. – Л., 1910. – Т. ХСVI (96), кн. IV. – С. 185.
323. **Листи** з-за границі. X // Рада. – 1909. – 27 янв. (9 лют.). – С. 2.
324. **Шлях** до згоди. („Litwa”, miesięcznyk illustrowany litewski w języku polskim) // Рада. – 1909. – 5 февр. (18 лют.). – С. 2; 7 февр. (20 лют.). – С. 3; 8 февр. (21 лют.). – С. 2-3.
325. **Листи** з-за границі. XI // Рада. – 1909. – 13 февр. (26 лют.). – С. 2-3.
326. **Листи** з-за границі. XX // Рада. – 1909. – 30 апр. (13 трав.). – С. 2.
327. **Листи** з-за границі. XXI // Рада. – 1909. – 2 мая (15 трав.). – С. 2.
328. „**На нашій, не своїй землі**”: (quasi una fantasia) / В. Д-ий // Рада. – 1909. – 5 мая (18 трав.). – С. 2-3.
329. **Листи** з-за границі. XXII // Рада. – 1909. – 14 мая (27 трав.). – С. 1-3.
330. **Лист** до редакції // Рада. – 1909. – 17 июня (30 черв.). – С. 4.
331. **Листи** з-за границі. XV // Рада. – 1909. – 3 окт. (16 жовт.). – С. 2; 4 окт. (17 жовт.). – С. 2-3.
332. **Брехати** – не ціпом махати: (з приводу одного „гениального открыттия”) // Рада. – 1909. – 4 нояб. (17 листоп.). – С. 2-3.
333. **Плетемо** ретязь самі на себе... // Рада. – 1909. – 18 нояб. (31 листоп.). – С. 1.
334. **Про** шовківництво: як розводити шовковицю та добувати кокони з шовком. – К., 1910.

ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ВАСИЛЯ ДОМАНИЦЬКОГО

Матеріали до біографії

335. **Айзеншток**, І.Я. Доманицький Василь Миколайович / І.Я.Айзеншток // Шевченківський словник: у 2 т. – К., 1976. – Т.1. – С.195.
336. **Аліман**, М. Василь Доманицький (1877-1910) / Аліман М. // Вісті. – 2002. – 21 берез. – С.8.
337. **Болабольшенко**, А. Василь Доманицький // Болабольшенко А. Вибрані твори: в 3 т. – К., 2006. – Т.1. – С.337-374.
338. **Болабольшенко**, А. Василь Доманицький / А.Болабольшенко // Рідна шк. – 2002. - №12. – С.23-26.
339. **Василь** Доманицький – філолог, історик, фольклорист, політичний і громадський діяч [Електронний ресурс] // Черкас. освітянський портал: визначні особистості. – Режим доступу: oipopp.ed-sp.net/content/126 - Назва з екрану.
340. **Грушевський**, М. Василь Доманицький / М.Грушевський // Черкас. край. – 1992. – 19 берез.
341. **Гуменюк**, М.П. В.М.Доманицький // Гуменюк М.П. Українські бібліографи ХІХ-початку ХХ століття. – Х., 1969. – С.128-134.
342. **Гуменюк**, М. Його звали «Вітер» / М.Гуменюк // Шевченків край. – 1977. – 1 берез.
343. **Гуменюк**, М. Свіжий вітер / Михайло Гуменюк // Вітчизна. – 1965. - №2. – С.177-179.
344. **Добролюб**, А. Прочитайте тую славу / А.Добролюб // Черкас. правда. – 1990. – 26 серп. – С.6.
345. **Доманицький** Василь (1877-1910) // Енциклопедія Українознавства: у 10 т. – К., 1994. – Т.2. – С.560.
346. **Доманицький** Василь Миколайович. – К., 2000.

347. **Доманицький** Василь Миколайович // УРЕ: в 12 т. – К., 1979. – Т.3. – С.433.

348. **Дубина**, М. Доманицький Василь / М.Дубина // Укр. л-ра в портретах і довідках: давня л-ра – л-ра XIX ст.: довідник. – К., 2000. – С.90-91.

349. **Качкан**, В.А. Доманицький Василь Миколайович / В.А.Качкан // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2008. – Т.8. – С.237-238.

350. **Качкан**, В. Штрихи до життєпису Василя Доманицького / В.Качкан // Хай святиться ім'я твоє. – Коломия, 1996. – Кн.2.

351. **Кияниця**, М.Г. Доманицький Василь Миколайович / М.Г.Кияниця // Радянська енциклопедія історії України: в 4 т. – К., 1970. – Т.2. – С.58.

352. **Корнієвська**, О.В. Доманицький Василь Миколайович / О.В.Корнієвська // Енциклопедія історії України. – К., 2004. – Т.2. – С.441.: портр.

353. **Матушевський**, Ф. З останніх літ життя В.М.Доманицького / Ф.Матушевський // Рада. – 1911. – Ч.201-203.

354. **Мицик**, В. Чистий серцем / Вадим Мицик // Літ. Україна. – 1992. – 30 квіт. – С.6.

355. **Наєнко**, М. «Вітер»: до 130-річчя Василя Доманицького і 100-річчя повного видання «Кобзаря» / Михайло Наєнко // Літ. Україна. – 2007. – 2 серп. – С.4,7.

356. **Наєнко**, М. Із дубового листа / М.Наєнко // Літ. Україна. – 1972. – 27 черв.

357. **Наєнко**, М. Славний борець за долю рідного краю / Михайло Наєнко // Уряд. кур'єр. – 2008. – 9 квіт. – С.8.

358. **Наш** славетний земляк Василь Доманицький // Колос Тальнівщини. – 2007. – 29 берез. – С.4.

359. **Павловський**, М. Хто такий був Василь Доманицький / М.Павловський. – К., 1920.

360. **Поліщук**, В.Т. «Борець за долю рідного народу»: [В.Доманицький у спогадах Є.Чикаленка] // Поліщук В.Т.

Повернення і відкриття: статті. – Черкаси, 2008. – С.120-131.

361. **Поліщук**, В. Василь Доманицький / Володимир Поліщук // Шевченків світ: наук. щоріч. – Черкаси, 2008. – Вип.1. – С.130-137.

362. **Поліщук**, В. Як зоря невідкрита: Василь Доманицький у спогадах Євгена Чикаленка / Володимир Поліщук // Літ. Україна. – 2007. – 15 листоп. – С.1,7.

363. **Потоцький**, О. Сторінки минулого: в 4 т. / О.Потоцький. – США, 1966. – Т.3: [про В.Доманицького].

364. **Сквирська**, Л.М. Доманицький Василь Миколайович / Л.М.Сквирська // Українська Літературна Енциклопедія: в 5 т. – К., 1990. – Т.2: Д-К. – С.88-89.

365. **125** років з дня народження вченого В.М.Доманицького // Календар пам'ятних дат Черкащини на 2002 рік. – Черкаси, 2002. – С.20-22.

366. **Хоменко**, В. Вінок з дубового листа / В.Хоменко // Шевченків край. – 1985. – 15 жовт.

367. **Хоменко**, В. Чистий серцем: Василь Доманицький в архівних документах / Володимир Хоменко // Колос Тальнівщини. – 2010. – 10 черв. – С.6.

Відгуки на смерть В.Доманицького

368. **Білоусенко**, О. [Лотоцький О.]. Така сподівана і разом така тяжка, уразлива, просто неймовірна звістка про смерть В.М.Доманицького: пам'яті Василя Доманицького / О.Білоусенко // Рада. – 1910. – 11 сент. (24 верес.). – С.2-3.

369. **Василь** Доманицький: [некролог] // Рада. – 1910. – 31 авт. (13 верес.). – С.1.

370. **Гладченко**, О. (агроном). Сумна дійсність: (з листа до редакції) / Олекса Гладченко // Рада. – 1910. – 24 нояб. (7 груд.). – С.2.

371. **Донцов**, Дм. З споминів про В.Доманицького / Дм. Донцов // Рада. – 1910. – 25 сент. (8 жовт.). – С.2-3.

372. **Єфремов, С.** Василь Доманицький: посмертна згадка / С.Єфремов // Світло. – 1910. – Кн. 1.

373. **Єфремов, С.** Розібрав оце я й перечитував листи Доманицького: пам'яти Василя Доманицького / Сергій Єфремов // Рада. – 1910. – 7 сент. (20 верес.). – С.2-3.

374. **Квасницький, Гр.** Ще не втихла луна од недавнього дзвону похоронного: пам'яти Василя Доманицького / Гр. Квасницький // Рада. – 1910. – 16 сент. (29 верес.). – С.2.

375. **Левітський, М.** Нова туга України / Микола Левітський // Рада. – 1910. – 14 сент. (27 верес.). – С.2.

376. **Липинський, В.** Знов свіжа могила...: пам'яти Василя Доманицького / Вячеслав Липинський // Рада. – 1910. – 7 сент. (20 верес.). – С.1.

377. **Матушевський, Ф.** В роковини смерти друга-товариша / Ф. Матушевський // Рада. – 1911. – Ч.193, 194.

378. **Нова** втрата // Рада. – 1910. – 1 сент. (14 верес.). – С.1.

379. **Омельченко, Г.** (селянин). До нас надійшла вістка: пам'яти В.М.Доманицького / Г.Омельченко // Рада. – 1910. – 28 сент. (11 жовт.). – С.2.

380. **Пісочинець, Д.** [Ткаченко Д.]. Коло нової труни / Д.Пісочинець // Рада. – 1910. – 10 сент. (23 верес.). – С.1.

381. **Похорон** Василя Доманицького // Рада. – 1910. – 6 нояб. (19 листоп.). – С.1.

382. **Руденко, Ф.** (селянин). Не можу не висловити свого жалю: пам'яти В.М.Доманицького / Ф.Руденко // Рада. – 1910. – 29 сент. (10 жовт.). – С.2.

383. **Смуток, П.** [Стебницький П.]. Останні місяці В.М.Доманицького / П.Смуток // Рада. – 1910. – 8 сент. (21 верес.). – С.1-2.

384. **Черкаський, М.** Він носив у собі смерть, а сіяв життя! / М.Черкаський // Рада. – 1910. – 19 сент. (2 жовт.). – С.2.

385. **Чистому** серцем: пам'яти Василя Доманицького / упоряд. і ред. В.Поліщук. – Перевид. 1912 р. з «Додатками»

/ за участю В.Мовчана. – Черкаси: Чабаненко Ю.А., 2010. – 176 с.

386. **Чистому** серцем. Пам'яти Василя Доманицького: біогр., спомини, похорон. – К., 1912. – 148 с. / упоряд. С.Єфремов.

387. **Чулий, Л.** [Пахаревський Л.]. Тихого сну / Л.Чулий // Рада. – 1910. – 7 нояб. (20 листоп.). – С.1.

* *

*

388. **Фонд** імені В.М.Доманицького // Рада. – 1910. – 25 нояб. (8груд.). – С.1.

Про діяльність В.Доманицького

389. **Болабольченко, А.** Василь Доманицький і «Киевская старина» / Анатолий Болабольченко // Київ. старовина. – 2006. - №4. – С.149-165.

390. **Берестенко, О.** Автор першого українського словника іншомовних слів народився на Черкащині / Олена Берестенко // Молодь Черкащини. – 2010. – 6 січ. – С.10.

391. **Гнатенко, В.** Шевченкознавчі студії Василя Доманицького // Київ. ун-т. – 1997. - №4. – С.1,3.

392. **Гончар, Н.** Проживши всього 33 роки, Василь Доманицький залишив по собі вагому спадщину / Н.Гончар // Нова Доба. – 2002. – 9 квіт. – (Дод.: «Іст. сторінки»- С.1-2.).

393. **Гордєєв, В.** Лицар праці / В.Гордєєв // Колос. – 1977. – 17 берез.

394. **Громадський, В.** Редактор «Кобзаря» / В.Громадський // Шевченків край. – 1973. – 1 груд.

395. **Губарець, В.** Рядок до рядка, сторінка за сторінкою / В.Губарець // Шевченків край. – 2004. – 21 лют.

396. **Губарець, В.** Хто і як здійснив перше, найповніше видання «Кобзаря» [Електронний ресурс]

/ Василь Губарець. – Режим доступу: www.knyha.com/ukr/critic/?id.... – Назва з екрану.

397. **Двойнінова**, О.В. Місце та роль інтелігенції в кооперативному будівництві України початку ХХ століття [Електронний ресурс] / О.В.Двойнінова. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znm/.../Dvojinova.pdf. – Назва з екрану.

398. **Дослідник** вітчизняної історії і культури // Духовна спадщина Черкаського краю: хрестоматія з історії культури Черкащини /упоряд. А.І.Кузьмінський. – Черкаси, 1977. – Кн.2. – С.54-55.

399. **Дучимінська**, О. Василь Доманицький – редактор першого повного «Кобзаря» Шевченка: доп., виголошена на Пленар. Наук. Конф. НТШ в Нью-Йорку, дня 20 берез. 1965 р. // Записки НТШ. – Торонто, 1965. – Т.СLXXX (70). – С.126-134.

400. **Збирач** фольклору з села Колодисте // Наш рідний край: хрестоматія з історії Черкащини. – К., 1993. – С.312.

401. **Іванченко**, М. Дослідник творчості Т.Г.Шевченка / М.Іванченко // Шевченків край. – 1962. – 1 серп.

402. **Іскорко-Гнатенко**, В. Громадянський обов'язок Василя Доманицького / В.Іскорко-Гнатенко // Літ. Україна. – 2002. – 28 берез. – С.7.

403. **Іскорко-Гнатенко**, В. Перше повне видання «Кобзаря»: до 125-річчя від дня народження В.Доманицького / В.Іскорко-Гнатенко // Укр. мова та л-ра. – 2002. – Берез. (№9). – С.8.

404. **Качор**, А. Василь Доманицький (1877-1910): редактор першого повного видання «Кобзаря» Тараса Шевченка / Андрій Качор // Черкаський край – земля Богдана і Тараса. – К., 2002. – С.144-147.

404а. **Те саме** // Хроніка – 2000. – 2001. - №45/46. – С.144-147.

405. **Кузьменко**, Л. Листування В.Доманицького з П.Стебницьким як джерело вивчення його редакторської роботи з підготовки до друку повного видання «Кобзаря» Т.Шевченка [Електронний ресурс] / Людмила Кузьменко. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nzzpmv/2008_16/S270-288.pdf. – Назва з екрану.

406. **Лобач-Жученко**, Б.Б. З нових матеріалів про Василя Доманицького / Б.Б.Лобач-Жученко // Рад. літературознавство. – 1970. - №8. – С.30-39.

407. **Лотоцький**, О. Видання повного «Кобзаря» / О.Лотоцький // Дивослово. – 2002. - №2. – С.10-13.

408. **Мельник**, О. Як видавець він був прямо таки незрівнянний / Ольга Мельник // Укр. газ.плюс. – 2008. – 18-31 груд. (№45). – Режим доступу до газ.: [...ukrgazeta.plus.org.ua/print.php?...](http://ukrgazeta.plus.org.ua/print.php?...)

409. **Мицик**, В. «Будемо надіятися вашої помочі» / Вадим Мицик // Колос. – 1997. – 15 берез.

410. **Мицик**, В. Дослідник і редактор «Кобзаря» / Вадим Мицик // Нова Доба. – 2002. – 9 квіт. – (Дод.: «Іст. сторінки»). – С.3-4.

410а. **Те саме** // Слово Просвіти. – 2002. – 22-28 берез. (Чис. 12). – С.12; Шевченків край. – 1992. – 18, 25 берез.

411. **Мицик**, В. Дослідник творчості Шевченка / Вадим Мицик // Молодь Черкащини. – 1969. – 20 берез.

412. **Мицик**, В. «Є в тому частина моєї душі»: [«Кобзар» Т.Шевченка] / Вадим Мицик // Колос. – 2007. – 7 берез. – С.4.

412а. **Те саме** // Шевченків край. – 2007. – 16 берез. – С.3.

413. **Мицик**, В. І освячена любов'ю... / Вадим Мицик // Культура і життя. – 1992. – 17 жовт. – С.6.

414. **Мицик**, В. Любов'ю здобрена робота / Вадим Мицик // Колос. – 1997. – 5 берез.

415. **Мицик**, В. «Невтомний робітник на нашій ниві...» / В.Мицик // Рада. – 1992. – 20 берез.

416. **Мицик**, В. Організатор кооперативів / Вадим Мицик // Ділова Черкащина. – 1997. – 2 трав. – С.13.
417. **Мицик**, В. Присуд «Кобзареві» / Вадим Мицик // Колос. – 1997. – 19 берез.
418. **Мицик**, В. Робив з великою любов'ю / Вадим Мицик // Колос. – 1997. – 12 берез.
419. **Мицик**, В. Трудівник пера на рідній ниві / Вадим Мицик // Час /Time. – 1997. – 20-26 берез. (№12). – С.11.
420. **Нілова**, Л.Ю. Василь Доманицький – редактор творів Шевченко / Л.Ю.Нілова // Дослідження творчості Шевченка. – К., 1992.
421. **Поліщук**, В.Т. Василь Доманицький як шевченкознавець // Поліщук В.Т. Повернення і відкриття: статті. – Черкаси, 2008. – С.132-142.
422. **Поліщук**, В. 33 роки творчого, діяльного життя: до 100-річчя Василя Доманицького (1877-1910) / Володимир Поліщук // Свобода. – 2010. – 2 лип. (№27).
423. **Польовий**, В. Починав Василь Доманицький / В.Польовий // Колос. – 1983. – 10 лют.
424. **Регідайло**, Н. Головна справа його життя: до 100-річчя повного вид. Шевченкового «Кобзаря» та 130-річчя від дня народж. В.Доманицького / Надія Регідайло // Вісн. Кн. палати. – 2007. - №9. – С.46-48. – Бібліогр.: С.48.
425. **Рутковська**, О. Перший на працю, останній на спочинок / Ольга Рутковська // Культура і життя. – 2002. – 27 берез.
426. **Рутковська**, О. Фольклористичні та етнографічні праці Василя Доманицького // Нар. творчість та етнографія. – 2002. - №3. – С.45-48.
427. **100** літ «Кобзаря» Доманицького // Літ. Україна. – 2007. – 13 груд. – С.7.
428. **Танана**, Р. З любов'ю до Кобзаря / Раїса Танана // Нова Доба. – 2002. – 9 квіт. – (Дод.: «Іст. сторінки». – С.4).
429. **Танана**, Р. Палкий шанувальник Шевченка

/ Раїса Танана // Збірник праць Всеукраїнської XXXVII наукової шевченківської конференції, Черкаси, 22-24 квіт. 2009 р. – Черкаси, 2009. – С.97-101.

430. **Танана**, Р. Шанувальник Кобзаря / Р.Танана // Колос. – 1997. – 19 берез.

431. **Токар**, Н.М. Наукова і громадська діяльність В.Доманицького в контексті суспільно-політичного життя України останньої чверті ХІХ-початку ХХ ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.01 «Історія України» / Токар Наталія Миколаївна; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. – К., 2008. – 20 с. – Режим доступу: www.lib.ua-ru.net/diss/cont/343445.html.

432. **Трудівник** пера // Молодь Черкащини. – 1972. – 18 берез.

433. **Фареній**, І.А. Кооперативна діяльність В.М.Доманицького / І.А.Фареній // Краєзнавство Черкащини. – Черкаси, 2005. – Вип. 8. – С.125-136.

434. **Франко**, І. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р. // Франко І. Зібрання творів: у 50 т. – К., 1984. – Т.41: Літ.-критичні праці (1890-1910). – С.194-470.

Видання «Кобзаря» Т.Шевченка – С.280-281.

Видання повісті «Маруся» Марка Вовчка у перекладі В.Доманицького – С.302.

435. **Царук**, Н. «Кобзар» Т.Г.Шевченка крізь призму цензури / Н.Царук // Нова Доба. – 2002. – 9 квіт. – (Дод.: «Іст. сторінки». – С.5-6).

В.Доманицький і діячі культури

436. **Богдан** Лепкий з мистцями і науковцями в Зокопаному в Татрах у Польщі в 1908 р. [...] [Фотографія]: Богдан Лепкий, Василь Доманицький, Гнат Хоткевич [...], Ліпінський, маляр поляк, Григор Маріяш, Осип Курилас, маляр Вячеслав Липинський // Записки НТШ. – Т.СХСІІІ. – С.121.

437. **Болабольшенко**, А. Побратими: Сергій Єфремов, Василь Доманицький – нариси життя та творчості / А.Болабольшенко; [за ред. Т.Щегельської]. – К.: Щек і Хорив, 2003. – 111 с.

438. **Дорошенко**, В. Борис Грінченко – Василь Доманицький: посмерт. Згадки / В.Дорошенко // Записки НТШ. – Л., 1910. – Т.ХСVI (96), кн. IV. – С.146-150.

439. «**Історія** України-Русі» у листуванні Миколи Аркаса з Василем Доманицьким. 1906-1909 роки / упорядкув., вступ та комент. Інни Старовойтенко; НАН України, ін.-т укр. археографії та джерелознав. ім. М.С.Грушевського. – К.: Темпора, 2009. – 343 с.: ілюстр., портр.

440. **Масненко**, В.В. Учень Володимира Антоновича / В.В.Масненко // Пед. вісн. – 1997. - №4. – С.59.

441. **Поліщук**, В. Як зоря невідкрита: Василь Доманицький у спогадах Євгена Чикаленка / Володимир Поліщук // Літ. Україна. – 2007. – 15 листоп. – С.1,7.

442. **Пономаренко**, М.І. Франко та В.Доманицький / М.І.Пономаренко // Колос. – 1981. – 27 серп.

443. **Рутковська**, О. Повернення: [Ф.Вовк і В.Доманицький] / Ольга Рутковська // Профспілк. вісті. – 2007. – 16 берез. – С.12.

444. **Старовойтенко**, І. Євген Чикаленко і Василь Доманицький у короткому епістолярному діалозі (1908-1910) / Інна Старовойтенко // Сіверян. літопис. – 2006. - №6. – С.3-16.

ДОПОМІЖНІ ПОКАЖЧИКИ

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Айзеншток І.Я. 335	Гнатюк В. 142
Александр І (9)	Гоголь Н.В. 166
Аліман М. 236	Гончар Н. 392
Антонович В.Б. (85), (96), (440)	Горбачев К. 263
Аркас М. (102), (439)	Гордєєв В. 393
Артемовський-Гулак П. (204), (222)	Горова Н. 244
Архипенко С. 272	Гошкевич В.И. 188
Бабенко В.А. 254	Грабина А.М. 202
Болабольшенко А. 337,338,389,437	Грабина А.Т. 150
Барвінок Г. 274, 283	Гребінка Є. (99), (204)
Барвінський О. 224	Григорова Е.Н. 135
Белавин И.Т. 165	Гриневич А. 238
Берестенко О. 390	Грінченко Б.Д. (103), 228, 267, (438)
Білоусенко О. 368	Громадський В. 394
Бобикевич О. 197	Грушевській А.С. (176)
Боец Хома 202	Грушевський М. (172), (186), 220, (229), (230), (232), 237, (241), 245, 251, 264, 340
Братковський Д. (97), (101)	Губарець В. 395, 396
Владимировский-Буданов М.Ф. (216)	Гуменюк М.П. 341, 342, 343
Вовк Ф. (443)	Гус І. (60)
Вовчок М. (93), (94), (95), (98), (100), (260), (266), (274), (283), (434)	Двойнінова О.В. 397
Володимир (князь) 269	Демуцький В. 246
Володський А. 249	Демуцький П. 184
Гербель Н. (315)	Добролюб А. 344
Гладченко О. 370	Доброумов Я. 279
Гнатенко В. 391	Добрыв А.П. 152
	Довнар-Запольський М.В. 195, 256

Доленга-Ходаковский З.
(68), (69)
Донцов Дм. 371
Дорошенко В. 438
Дорошенко Г. 279
Дорошенко Д. 201, 205,
231
Драгоманов М. (141)
Дубина М. 348
Дубровський В. 267, 275
Думитрашко К.Д. (84)
Дучимінська О. 399
Екатерина II 216
Єфименко А.Я. 154
Єфремов С. 260, 372, 373,
386, (437)
Заборовский Р. (19)
Ивановский А.А. 212
Іванченко М. 401
Иконников В.С. 210
Іскорко-Гнатенко В. 402,
403
Каманин И. 240
Карській Є.Ф. 255
Кауфман А.А. 233
Качкан В.А. 349, 350
Качор А. 404
Квасницький Гр. 374
Кияниця М.Г. 351
Климентій (22)
Климкович К. (98)
Ковалевський Є. (118)
Коваленко О. 226, 228
Козловский И.О. 252
Комаров М. 199

Конашевич-Сагайдачний
П. (230)
Конисский А.Я. 79, 126
Копыл Е.С. 203
Корнієвська О.В. 352
Костомаров Н.И. (259)
Котляревський І. (90),
(204)
Кранихфельд В.П. 158
Красильников Ф.С. 218
Красицький Ф. (262)
Кузьменко Л. 405
Кузьмінський А.І. 398
Куліш П. (95), (231)
Курилас О. (436)
Лаппо И. 136
Лебединцев Н.Г. 214
Левітський М. 375
Лепкий Б. 225, 280, (436)
Липинський В. 376, (436)
Ліпінський, маляр (436)
Лобач-Жученко Б.Б. 406
Лотоцкий А. 137, 146
Лотоцкий И. 155
Лотоцький О. 368, 407
Лук'янов І. 177, 182
Ляскоронській В. 190
Мазепа І. (59)
Максимович М.А. 214,
(215)
Маріяш Г. (436)
Масненко В.В. 440
Матушевський Ф. 353,
377
Медобірський Л. 261
Мельник Е.Н. 194

Мельник О. 408
Миллер В.Ф. (144)
Миллюков П.Н. 191
Михновский Г.И. 165
Мицик В. 354, 409-419
Мовчан В. 385
Модзалевский В. 211
Молчановський Н. (53)
Музыченко А.Ф. 253
Наєнко М. 355, 356, 357
Наливайко (6)
Науменко В. 214
Нечай (74)
Нілова Л.Ю. 420
Оглоблин Н. 189
Омельченко Г. 379
Орда Л. 208
Островский М.О. 159
Павловский И. 213, 257
Павловський М. 359
Пахаревський Л. 387
Пивоваров С. 61
Підеша 196
Пісочинець Д. 380
Поліщук В.Т. 123, 360,
361, 362, 385, 421, 422,
441
Польовий В. 423
Пономаренко М.І. 442
Потоцький О. 363
Пухальській И. 185, 234
Радакова Е.П. 207
Радич В. 162
Регідайло Н. 424
Редин Е.К. 192
Романчук Ю. 222

Ртищев Ф.М. 252
Руденко Ф. 382
Русинов В. 166
Рутковська О. 426, 443
Сафо (90)
Сігов І. 235
Сквирська Л.М. 364
Смуток П. 383
Старовойтенко І. 439, 444
Стебницький П. 383, 405
Стешенко И. 215, 267,
275, (277)
Столянский П.К. 219
Ст-кый А. 236
Строев П.М. (187)
Суходольский А.Л. 198
Танана Р. 428, 429, 430
Терещенко М.С. 202
Ткаченко Д. 380
Тогобичний И.А. 202
Токар Н.М. 431
Томашівський С. (241)
Тургенев И. (266)
Фареній І.А. 433
Фоменко Кл. 177, 182
Франко І. 124, 127, 229,
434, (442)
Халанській М. 187
Харузин Н. 242
Хвойка В.В. (167)
Хмельницький Б. (240)
Хоменко В. 366, 367
Хоткевич Г. (436)
Царук Н. 435
Цеглинський Г. 197
Чайковський О. 230

Чарныш І. (211)
 Черепнин А.І. 206
 Черкаський М. 384
 Чикаленко Є. (360), (441), (444)
 Чіріков Є. 250
 Чулий Л. 387
 Шевченко Т. (104-124), (135), (158), (199), (225),
 (227), 248, (255), (278), (405), (412), (420), (424), (429), (434), (435)
 Щегельська Т. 437
 Щербина М.Л. 271
 Яворницький Д.І. 278
 Яворская П. 221
 Яворский Ю.А. 169
 Ясинский М.Н. 216

Псевдоніми і криптоніми В.Доманицького

В.Д.	В.Вітер
В.Д-ий	Василь Вітер
В.Д-ій	Звенигородець
В.Д-й	Колодянин
В.Д-ький	В.Колодянин
Д.	В.Колодяньський
Доман.	Н.Т.
В.Дом.	Потребитель
В.Дом-ий	W.D.
Василь Потребитель	

Географічний покажчик

Англія 33	Галичина 54, 136, 142, 232, 241
Бельгія 305	Германія 35
Браилов 155	Глубочок [Глибочок
Буковина 61, 62, 136	Тальнів. р-ну] 64
Варва 14	Голландія 305
Варшава 11	Данія 34, 305
Верхній Салтов 254	Запорожская Сич 217
Винница 155	Запорожье 158, 162
Волинь 11, 174, 208	Звенигородский уезд 66
Гайсин 243	

Звенигородщина 13, 26, 27	Полтава 257
Київ 5, 11, 78, 194, 209, 210	Польща 11, 21, 305, 436
Киевская губернія 10, 11, 73	Россия 3, 36, 129, 131-134, 176, 212, 219
Київщина 44, 184	Румінія 48
Колодисте 63, 65, 400	Русь 269
Кривое-Коліно [Криві Коліна Тальнів. р-ну] 63	Смела 173
Липовецкий уезд 17	Среднее Поднепровье 167
Литва 136, 176	Стрий 268
Лохвицкий уезд 14	Україна 37, 41, 46, 82, 130, 154, 158, 186, 224, 241, 264, 273, 431, 439
Луцк 194	Уманский уезд 12
Львів 180, 276	Умань 9
Малороссия 4, 20, 140, 207, 213, 218	Фастов 177, 182
Німеччина 305	Франція 305
Нью-Йорк 399	Херсонская губерния 188
Павловка 63	Черкаси 429
Переяславщина 190	Черкащина 404
Пинск 176	Чернигов 213, 239
Подольская губерния 11, 137, 146, 157	Юго-Западный край 151
	Южная Россия 201, 223

Покажчик переглянутих періодичних видань

Журнали

Вісник Книжкової палати	Київська старовина
Вітчизна	Краєзнавство Черкащини
Дивослово	Літературно-науковий вістник
Записки Наукового товариства імені Шевченка у Львові	Народна творчість та етнографія
Киевская Старина	Нова громада

Педагогічний вістник
Радянське
літературознавство
Рідна школа

Сіверянський літопис
Українська мова та
література
Хроніка-2000

Газети

Вісті
Громадська думка
Ділова Черкащина
Колос
Колос Тальнівщини
Крымский курьер
Культура і життя
Літературна Україна
Молодь Черкащини
Нова Доба
Профспілкові вісті

Рада
Рідна справа: Думські
вісті
Свобода
Слово Просвіти
Українська газета
Урядовий кур'єр
Час/Time
Черкаська правда
Черкаський край
Шевченків край

Зміст

Від укладачів.....	4
Поліщук В.Т. Імперативи Василя Доманицького. До 100-річчя з дня смерті подвижника.....	6
Праці Василя Доманицького.....	30
Історія.....	30
Археологія.....	34
Етнографія.....	35
Художня література. Фольклор.....	35
Літературознавство та мовознавство.....	36
Шевченкіана Василя Доманицького.....	38
Критика та бібліографія.....	40
Рецензії.....	41
Сільська кооперація.....	57
Інші праці.....	58
Життя та діяльність Василя Доманицького.....	60
Матеріали до біографії.....	60
Відгуки на смерть В.Доманицького.....	62
Про діяльність В.Доманицького.....	64
В.Доманицький і діячі культури.....	68
Допоміжні покажчики.....	70
Іменний покажчик.....	70
Псевдоніми і криптоніми В.Доманицького.....	73
Географічний покажчик.....	73
Покажчик переглянутих періодичних видань.....	74
Журнали.....	74
Газети.....	75